

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

**FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA RUSKÉHO A FRANCOUZSKÉHO JAZYKA**

**ŽIVOT A TVORBA RUSKÉHO REŽISÉRA ANDREJE
ZVJAGINCEVA**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Klára Kokošková

Specializace v pedagogice, obor Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: Mgr. Michaela Pešková Ph. D.

Plzeň, 2017

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 20. dubna 2017

.....

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí své bakalářské práce Mgr. Michaela Peškové Ph.D. za odborné vedení, trpělivost, pomoc a cenné rady při zpracování zadaného tématu. Můj dík patří též rodině za obrovskou podporu a trpělivost.

ZDE SE NACHÁZÍ ORIGINÁL ZADÁNÍ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE.

OBSAH

ÚVOD.....	8
1. BIOGRAFIE ANDREJE ZVJAGINCEVA	10
1.1. Dětství, rodina	10
1.2. Vzdělání.....	11
1.3. Kariéra	12
2. FILMOGRAFIE	14
3. NÁVRAT	26
3.1. Základní informace.....	26
3.2. Děj	26
3.3. Hlavní postavy.....	28
3.4. Scénáře k filmu.....	31
3.5. Symbolika.....	32
3.6. Interpretace snímku	33
3.7. Ocenění	34
3.8. Recenze.....	35
4. VYHOŠTĚNÍ	37
4.1. Základní informace.....	37
4.2. Děj	37
4.3. Hlavní postavy.....	38
4.4. Symbolika.....	40
4.5. Interpretace snímku	41
4.6. Ocenění	42
4.7. Recenze.....	42

5.	JELENA	45
5.1.	Základní informace.....	45
5.2.	Děj	45
5.3.	Hlavní postavy.....	46
5.4.	Symbolika.....	47
5.5.	Interpretace snímku	47
5.6.	Ocenění.....	48
5.7.	Recenze.....	49
6.	LEVIATAN.....	50
6.1.	Základní informace.....	50
6.2.	Děj	50
6.3.	Hlavní postavy.....	51
6.4.	Symbolika.....	53
6.5.	Interpretace snímku	54
6.6.	Ocenění.....	55
6.7.	Recenze.....	56
7.	KOMPARACE SNÍMKŮ NÁVRAT A LEVIATAN.....	58
7.1.	Žánrová a tematická charakteristika	58
7.2.	Vliv tvorby Andreje Tarkovského.....	58
8.	SPOLEČNÉ ZNAKY ZVJAGINCEVOVÝCH CELOVEČERNÍCH SNÍMKŮ.....	60
8.1.	Žánrová a tematická charakteristika	60
8.2.	Práce kamery	63
	ZÁVĚR.....	65
	RESUMÉ.....	67

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A LITERATURY	69
PŘÍLOHA 1: PŘEKLAD VYBRANÉ ČÁSTI SCÉNÁŘE	I
PŘÍLOHA 2: ANDREJ ZVJAGINCEV	II
PŘÍLOHA 3: ZÁBĚRY ZE ZVJAGINCEVOVÝCH FILMŮ	V

Úvod

Téma bakalářské práce *Život a tvorba ruského režiséra Andreje Zvjaginceva* jsem zvolila především proto, že jsem Zvjagincevův film *Návrat* zhlédla poprvé ještě před začátkem studia ruského jazyka na vysoké škole a tematicky a žánrově mě zaujal natolik, že jsem se rozhodla režisérově tvorbě se více věnovat. Také považuji za důležité seznámit české studenty ruského jazyka se současnou ruskou kinematografií, která tvoří nedílnou součást ruské kultury.

Cílem bakalářské práce je poskytnout informace o životě a tvorbě Andreje Zvjaginceva, analyzovat jednotlivé snímky, interpretovat je a na základě jejich zkoumání určit prvky typické pro Zvjagincevovu tvorbu. Větší pozornost je věnována především filmům *Návrat* a *Leviatan*, které považuji, a reakce společnosti a kritiků to potvrzují, za zatím nejvýraznější Zvjagincevovy snímky. Dalším cílem práce je překlad části filmového scénáře a zpracování obrazových příloh.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Část teoretická se skládá z kapitol *Biografie Andreje Zvjaginceva*, *Filmografie*, *Návrat*, *Vyhoštění*, *Jelena*, *Leviatan*, *Komparace snímků Návrat a Leviatan*, *Společné znaky Zvjagincevových celovečerních snímků*. První kapitola seznamuje s dosavadním životem autora, s jeho vzděláním, rodinou a kariérou. V druhé kapitole je uveden přehled režisérovy tvorby v chronologickém pořádku a snímky jsou rozděleny na krátkometrážní a celovečerní. Celovečerní filmy jsou dále analyzovány a interpretovány v následujících kapitolách. Poté jsou srovnány filmy *Návrat* a *Leviatan*, nalezeny jejich shodné a odlišné prvky. Poslední kapitola vystihuje charakteristické rysy režisérovy tvorby, které jsou určeny na základě předchozího zkoumání jeho snímků. Praktická část obsahuje překlad části filmového scénáře z ruštiny do češtiny s komentářem. Obrazové přílohy představují fotografie Andreje Zvjaginceva, několik fotografií zobrazuje režiséra při práci, součástí jsou také záběry z jeho filmů.

Zásadní informace o režisérově biografii a tvorbě jsem čerpala především ze sborníku *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*, dále z velkého množství internetových článků a webových stránek. Se zásadami správné analýzy a interpretace

snímků jsem se seznámila především v knize *Rozbor filmu* Radomíra D. Kokeše a v knize *Jak číst film: svět filmů, médií a multimédií: umění, technologie, jazyk, dějiny, teorie* Jamese Monaca. Teoretické znalosti pro překlad z ruského do českého jazyka jsem získala prostřednictvím skript Prof. PhDr. Dušana Žváčka, CSc. *Úvod do teorie překladu (pro rusisty)*.

Práce bude vytvořena tak, aby poskytla ucelený přehled o životě a tvorbě vybraného současného ruského režiséra.

1. BIOGRAFIE ANDREJE ZVJAGINCEVA

V této kapitole je zpracována biografie **Andreje Zvjagincev (Андрей Звягинцев)**. Pozornost je věnována jeho dětství, rodině, soukromému životu, vzdělání a kariéře.

1.1. DĚTSTVÍ, RODINA

Ruský režisér Andrej Zvjagincev se narodil 6. února 1964 ve městě Novosibirsk, první měsíce života prožil v obci *Novomichaljovka* na Ukrajině.¹ Jeho rodiči jsou **Petr Alexandrovič Zvjagincev (Петр Александрович Звягинцев)** a **Galina Alexandrovna Zvjaginceva (Галина Александровна Звягинцева)**.² Režisér vyrůstal pouze s matkou a bratrem, otec rodinu opustil, znovu se oženil a o udržování styků s dětmi neměl zájem.³ Zvjagincev vyrůstal v ateistické rodině, nebyl nábožensky vzděláván. Až v dospělosti se při návštěvě otcových rodičů dozvěděl, že byl v dětství tajně pokřtěn babičkou z otcovy strany.⁴ Matka působila jako profesorka ruského jazyka a literatury a pro zabezpečení rodiny byla nucena tvrdě pracovat. V současné době jeho bratr žije na Sibiři a matka se přestěhovala do Moskvy.⁵

Režisér měl během svého života již několik přítelkyní, vztahy ale po krátkém trvání končily nešťastně. Jeho první partnerkou byla herečka **Věra Sergejeva (Вера Сергеева)**, která se Zvjagincevem otěhotněla a porodila dvojčata. Přežil pouze jeden ze synů. Příčinou rozchodu páru byla pravděpodobně režisérova touha přestěhovat se do Moskvy, s čímž herečka nesouhlasila.⁶

V Moskvě se režisér seznámil s výrazně mladší **Innou Mišukovou (Инна Мишукова)**, též studentkou *Ruské akademie divadelního umění (Российский институт театрального искусства — ГИТИС)*. V roce 1988 se vzali, ale i tento vztah po několika

1 Андрей Звягинцев, биография, новости, фото - узнай все!. *Узнай Всё* [online]. [cit. 2017-02-22]. Dostupné z: <http://www.uznayvse.ru/znamenitosti/biografiya-andrey-zvyagincev.html>

2 Андрей Звягинцев: режиссер. 7 *Дней* [online]. c2008-2017 [cit. 2017-02-11]. Dostupné z: <http://7days.ru/stars/bio/andrey-zvyagintsev.htm#bio>

3 МУРГА, Наталья. Любимые женщины режиссера Звягинцева. *Комсомольская правда* [online]. 2015 [cit. 2017-02-21]. Dostupné z: <http://www.kp.ru/daily/26338.3/3219928/>

4 РУЗАЕВ, Денис. АНДРЕЙ ЗВЯГИНЦЕВ: «Я НЕ МЕЧТАЛ БЫТЬ РЕЖИССЕРОМ». *Новое литературное обозрение* [online]. Москва [cit. 2016-10-22]. Dostupné z: <http://www.nlobooks.ru/node/5561>

5 МУРГА, Наталья. Любимые женщины режиссера Звягинцева. *Комсомольская правда* [online]. Cit. dílo

6 Тамtéž

letech soužití skončil rozvodem.⁷

I další vztah pro Zvjaginцева skončil nešťastně. S herečkou **Innou Gomes (Инна Гомес)**, kterou režisér oslovil ke spolupráci na jeho prvních krátkometrážních snímcích, svůj vztah dlouho na veřejnosti tajil. Nakonec ani tento vztah nevydržel delší dobu a po rozchodu Zvjaginцев začal žít s herečkou **Irinoj Griniovou (Ирина Гринёва)**. Po šesti letech manželství i tento vztah skončil.⁸

V současné době Zvjaginцев žije s manželkou **Annou Matvejevou (Анна Матвеева)**.⁹

1.2. VZDĚLÁNÍ

Jelikož se režisér již od dětství zajímal k umění a literaturu, byl přijat na divadelní studia provozovaná jako součást tehdejšího *Divadla mladého diváka (Театр Юного Зрителя)* v Novosibirsku. Po ukončení školy byl povinen nastoupit na vojenskou službu, kde po dobu dvou let působil jako konferenciér. Poté se přestěhoval do Moskvy a v roce 1986 začal studovat na *Ruské akademii divadelního umění (Российский институт театрального искусства — ГИТИС)*, kde jeho profesory byli **Evgenij Lazarev (Евгений Лазарев)**,¹⁰ režisér divadla na moskevské ulici *Malaja Bronnaja*,¹¹ a ruský režisér, herec a pedagog,¹² **Vladimír Levertov (Владимир Левертов)**.¹³ Po ukončení studií v roce 1984 se ale divadelní tvorbě příliš nevěnoval, tvořil reklamní spoty a živil se jako seriálový herec.¹⁴ Tímto způsobem vydělával peníze, které chtěl později investovat do koupě kvalitní kamery, která byla nezbytnou součástí pro počátky jeho režisérské kariéry.¹⁵

Počátky jeho kariéry vzhledem k politické situaci a nedostatečnému Zvjaginцевu

7 Tamtéž

8 Tamtéž

9 Tamtéž

10 Андрей Звягинцев: режиссер. *7 Дней* [online]. Cit. dílo

11 Мастер Класс Андрея Звягинцева: Фрагмент №1. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 10. ISBN 978-5-4448-0396-7.

12 ВЛАДИМИР ЛЕВЕРТОВ. *Kino-teatr.ru* [online]. c2006-2016 [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: <http://www.kino-teatr.ru/teatr/activist/m/301975/bio/>

13 Андрей Звягинцев: режиссер. *7 Дней* [online]. Cit. dílo

14 Tamtéž

15 МУРГА, Наталья. Любимые женщины режиссера Звягинцева. *Комсомольская правда* [online]. Cit. dílo

vzdělání byly komplikované. Dlouhou dobu se vzdělával sám, četl knihy a sledoval velké množství filmů. Možnost studia na *Gerasimovově všeruské státní univerzitě kinematografie* (*Всероссийский государственный институт кинематографии имени С. А. Герасимова*) ale odmítl, jelikož namísto trávení několika let studiem chtěl začít skutečně tvořit.¹⁶ Zajímavým je fakt, že autor i bez odborného vzdělání v oblasti filmové tvorby dokázal vytvořit filmy, které jsou společnosti dobře přijímány.

1.3.KARIÉRA

Kromě režisérské činnosti, které jsou věnovány následující kapitoly bakalářské práce, se Zvjagincev proslavil také jako scénárista a herec.

Již jako student byl Zvjagincev obsazen do hlavní role představení *Nepamatuji si* (*He помню*). V této oblasti se dále proslavil svými hereckými výkony v představeních *Hra na klasiku* (*Игра в классику*), *Měsíc na venkově* (*Месяц в деревне*),¹⁷ *Akseletáři* (*Акселераты*) a *Nikdo neuvěří* (*Никто не поверит*).¹⁸

V televizním vysílání se Zvjagincev objevil poprvé v roce 1992, kdy hrál v televizním seriálu *Gorjačev a ti druzí* (*Горячев и другие*). Do menších rolí byl obsazen ve filmech *Širli-Myrli* (*Ширли-мырли*) a *Seznamte se!* (*Будем знакомы!*). Jako herec se dále objevil v roce 1998 ve filmu *Odražení* (*Отражение*), v roce 2000 pak ve filmech *Láska až za hrob* (*Любовь до гроба*) a v seriálu *Kamenská 1: Smrt a trochu lásky* (*Каменская. Смерть и немного любви*).¹⁹

Jako scénárista začal působit v roce 1999, kdy vytvořil scénář pro krátkometrážní film *Vasilij Štukin* (*Василий Штукин*). Později psal scénáře k filmům, které také režíroval a jeho častým spolupracovníkem se stal ruský scénárista **Oleg Negin** (**Олег Негин**). V roce 2007 se ve spolupráci s **Olegem Neginem** a **Artemem Melkumjanem** (**Артем Мелкумян**) podílel na vzniku scénáře pro svůj film *Vyhoštění* (*Изгнание*). V roce 2008 napsal scénář pro svůj krátkometrážní snímek *Apokryf* (*Апокриф*). Scénáře k filmům *Jelena* (*Elena*) a *Leviatan* (*Левиафан*) vznikly také díky spolupráci Zvjaginceva a

16 Tamtéž

17 Андрей Звягинцев: режиссер. *7 Дней* [online]. Cit. dílo

18 Андрей Звягинцев, биография, новости, фото - узнай все!. *Узнай Всё* [online]. Cit. dílo

19 Андрей Звягинцев: режиссер. *7 Дней* [online]. Cit. dílo

Negina.²⁰

Andrej Zvjagincev navštěvuje filmové festivaly, přednáší o svých filmech a poskytuje rozhovory, což ho činí mezi diváky ještě více oblíbeným. Jeho tvorba je dobře přijímána i v České Republice, a také proto byl tvůrce v roce 2004 pozván na Letní filmovou školu pořádanou v Uherském Hradišti, kde divákům osobně představil svůj *Návrat*.²¹

Kromě toho v současné době působí jako jeden ze členů poroty projektu *REC*,²² který podporuje začínající filmové tvůrce.²³

20 АНДРЕЙ ЗВЯГИНЦЕВ: Фильмография. *Кино-театр.Ру* [online]. c2006-2016 [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: <http://kino-teatr.ru/kino/director/ros/5265/works/>

21 PROCHÁZKA, Michal. *Zvjagincev byl hostem Letní filmové školy* [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/37019-zvjagincev-byl-hostem-letni-filmove-skoly.html>

22 Андрей Звягинцев: (биография, фото, видео). *24СМИ - медийный новостной сайт* [online]. c2010-2017 [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: <https://24smi.org/celebrity/164-andrej-zvyagincev.html>

23 *О ПРОЕКТЕ* [online]. [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: <http://rec.ac/about/>

2. FILMOGRAFIE

První pokusy o režiséřskou činnost lze zaznamenat již po ukončení studií, kdy Zvjagincev začal tvořit reklamu.²⁴ K režiséřské činnosti ho přiměl film *Dobrodružství* (*Приключение*), po jehož zhlédnutí Zvjagincev zjistil, jak široké jsou možnosti při tvorbě filmu.²⁵ V roce 2000 se začal věnovat tvorbě seriálů a později filmů. Doposud mezi roky zpracoval 5 krátkometrážních snímků a 4 snímky celovečerní.²⁶

Snímky jsou nejprve rozděleny na celovečerní a krátkometrážní. U celovečerních snímků jsou v tabulkách uvedeny informace o době vzniku filmu, délce, přiřazení jsou scénáristé, komponisté, producenti a kameramani. Podrobnější informace o filmech *Návrat* (*Возвращение*), *Vyhoštění* (*Изгнание*), *Jelena* (*Елена*) a *Leviatan* (*Левиафан*) jsou podány v následujících kapitolách. U krátkometrážních snímků jsou nejprve v tabulkách uvedeny informace stejného typu jako u snímků celovečerních, dále jsou nastíněny děje filmů, uvedena herecká obsazení, možné interpretace a přijetí snímků kritiky a společností.

Mezi **celovečerní snímky** režiséra Andreje Zvjaginceva patří *Návrat*, *Vyhoštění*, *Jelena* a *Leviatan*. V současné době je připravován film s názvem *Neláska* (*Нелюбовь*), jehož premiéra je plánována na duben 2017.²⁷ Kvůli nedostatečnému množství získaných informací nebyl tento snímek v bakalářské práci podrobněji analyzován.

1. Návrat (Возвращение) ²⁸	
Rok vzniku	2003
Stopáž	106'

24 Андрей Звягинцев: режиссер. 7 Дней [online]. Cit. dílo

25 РУЗАЕВ, Денис. АНДРЕЙ ЗВЯГИНЦЕВ: «Я НЕ МЕЧТАЛ БЫТЬ РЕЖИССЕРОМ». *Новое литературное обозрение* [online]. Cit. dílo

26 Andrej Zvjagincev. Česko-slovenská filmová databáze [online]. c2001-2016 [cit. 2016-11-11]. Dostupné z: <http://www.csfid.cz/tvurce/12784-andrej-zvjagincev/>

27 КАМАНЕЦ, Элла. Новый фильм Звягинцева «Нелюбовь» выйдет на экраны в 2017 году. *Актуальные новости: периодическое издание о событиях в мире* [online]. 2016 [cit. 2017-02-04]. Dostupné z: http://actualnews.org/shou_biznes/kino/120028-novyy-film-zvyaginceva-nelyubov-vyydet-na-ekrany-v-2017-godu.html

28 Фильмография. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 243-244. ISBN 978-5-4448-0083-6.

Producent	Dmitrij Lesnevskij (Дмитрий Лесневский)
Scénář	Vladimir Moisejenko (Владимир Моисеенко), Alexandr Novotockij-Vlasov (Александр Новотоцкий-Власов)
Kamera	Michail Kričman (Михаил Кричман)
Hudba	Andrej Dergačev (Андрей Дергачёв)

2. Vyhoštění (Изгнание) ²⁹	
Rok vzniku	2007
Stopáž	150'
Producent	Dmitrij Lesnevskij
Scénář	Oleg Negin (Олег Негин), Art'om Mělkumjan (Артём Мелкумян)
Kamera	Michail Kričman
Hudba	Andrej Dergačev, Arvo Pärt (Арво Пярт)

3. Jelena (Елена) ³⁰	
Rok vzniku	2011
Stopáž	109'
Producent	Alexandr Rodnjanskij (Александр Роднянский), Sergej Mjelkumov (Сергей Мелькумов)

29 Фильмография. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 244. ISBN 978-5-4448-0083-6.

30 Фильмография. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 246. ISBN 978-5-4448-0083-6.

Scénář	Andrej Zvjagincev, Oleg Negin
Kamera	Michail Kričman
Hudba	Philip Glass

4. Leviatan (Левиафан) ³¹	
Rok vzniku	2014
Stopáž	140'
Producent	Alexandr Rodnjanskij, Sergej Mjelkumov
Scénář	Andrej Zvjagincev, Oleg Negin
Kamera	Michail Kričman
Hudba	Philip Glass

Mezi **krátkometrážní snímky** Andreje Zvjaginceva patří snímky *Obscure*, *Busido*, *Výběr*, *Apokryf* a *Tajemství*.

Na samém počátku Zvjagincevovy režisérské kariéry, v roce 2000, vznikly 3 díly televizního seriálu *Čjornaja komnata* (Чёрная комната) – *Obscure*, *Busido*, *Výběr*.³² Ke spolupráci na těchto snímcích režiséra vyzval ruský televizní a filmový producent **Dmitrij Lesnevskij**. Sám autor o něm v rozhovorech mluví jako o svém kmotrovi,³³ a to z toho

31 Leviatan / Leviafan (2014). *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. POMO Media Group s.r.o., c2001-2016 [cit. 2016-11-11]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/354607-leviatan/prehled/>

Leviafan (2014): Full Cast & Crew. *IMDb.com* [online]. c1990-2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: http://www.imdb.com/title/tt2802154/fullcredits?ref=tt_cl_sm#cast

32 НАВЕСКИН, Роман. Симметрия обскура. In: *Блуждание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 15. ISBN ISBN 978-5-4448-0396-7

33 ABEEL, Erica. Return of the Prodigal Father; Andrey Zvyagintsev Talks About "The Return". *IndieWire*[online]. [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <http://www.indiewire.com/2004/02/return-of-the-prodigal-father-andrey-zvyagintsev-talks-about-the-return-79164/>

důvodu, že to byl právě Lesnevskij, kdo ho oslovil vůbec k první režisérské činnosti.³⁴
Všechny tři snímky jsou barevné, jejich formát je 16:9.³⁵

1. <i>Obscure</i> ³⁶	
Rok	2000
Stopáž	27' 56"
Producent	Irena Lesnevskaja (Ирэна Лесневская), Dmitrij Lesnevskij
Scénář	Jurij Kameneckij (Юрий Каменецкий),
Kamera	Ežen Ščedrin (Эжен Щедрин)
Hudba	Vladimir Davydenko (Владимир Давыденко)

Snímek *Obscure* zobrazuje příběh mladého páru - ženy **Inny (Инна)** a **Kirila (Кирилл)**, který je synem jejího staršího partnera **Jevgenije (Евгений)**. Kiril jejich společně strávené okamžiky zaznamenává na svou videokameru. Poté, co Jevgenij přistihne svého syna a přítelkyni společně v posteli, umírá na srdeční selhání. Inna poté zastřelí Kirila a Jevgeneji vloží do dlaně zbraň, aby celá událost vypadala jako spor mezi muži a ona nebyla obviněna z vraždy. Závěrečná scéna je doplněna rozhovorem mezi detektivem a Innou, v pozadí je vidět televizor, na kterém je promítána scéna, ve které je Jevgenij velmi rozčilený. Nakonec se na obrazovce objevuje i okamžik, během kterého Inna zabíjí svého Kirila. Tento čin je odhalen pravděpodobně díky tomu, že Jevgenij těsně před svou smrtí zapnul synovu videokameru

34 Tamtéž

35 Фильмография. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 242-243. ISBN 978-5-4448-0083-6.

36 Фильмография. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 242. ISBN 978-5-4448-0083-6.

2. Busido (Бусидо) ³⁷	
Rok	2000
Stopáž	24' 29"
Producent	Irena Lesnevskaja, Dmitrij Lesnevskij
Scénář	Jurij Kameneckij, Ežen Ščedrin
Kamera	Michail Kričman
Hudba	Alfred Šnitke (Альфред Шнитке), Dmitrij Taruntaev (Дмитрий Тарунтаев)

Film *Busido* vypráví příběh o **dvojici mužů - Nikolajovi (Николай)** a mladším **Dimovi (Дима)**, kteří spolu hrají šachy. Zpočátku si mezi sebou vyprávějí anekdoty, smějí se, kouří cigarety, později si navzájem povídají i o svých rodinách. Jejich rozhovor přerušuje pokojská, která vchází do místnosti a přináší květiny. Poté rozhovor pokračuje podobně jako dříve a vyplývá z něj, že starší muž mladšímu předává své zkušenosti a postřehy ze života a také ho ubezpečuje, že ho i nadále bude zaměstnávat jako svého pomocníka. Podruhé je jejich rozhovor přerušen krátkým telefonátem, na který odpovídá starší z dvojice. Po chvíli telefon zvoní znova a tentokrát ho zvedá mladší Dima. Z hovoru se od neznámého hlasu dozvídá, že „одна охрана ещё никого не спасала“. Následuje záběr na postřeleného staršího z mužů, poté spor mezi muži, během kterého se Dima dozvídá, že vše byla jen zkouška, která měla prověřit jeho schopnosti. Tento spor končí Dimovým výstřelem z pistole, jímž je zabit Nikolaj. Když se poté Dima snaží z místnosti odejít, je jeho odchod znemožněn zamknutými dveřmi. Opět zvoní telefon a mladý muž se dozvídá, že namísto skutečného Nikolaje zabil jeho dvojníka. Snímek končí záběrem skrytou kamerou, která byla v místnosti umístěna, a na kterou Dima nyní míří pistolí.

3. Výběr (Выбор) ³⁸	
Rok	2000
Stopáž	22' 20"
Producent	Irena Lesnevskaja, Dmitrij Lesnevskij
Scénář	Jurij Kameneckij, Ežen Šcedrin
Kamera	Michail Kričman
Hudba	Vladimir Davydenko (Владимир Давыденко), Dmitrij Turantaev

Výběr začíná scénou, během níž je z ptačí perspektivy sledována krajina a jedoucí automobil, tento pohled je doplněn pouze hudbou a úvodními titulky. Dále se v záběru objevují **Filip (Филипп)**, **Maxim (Максим)** a **žena** jedoucí ve zmíněném automobilu. Cíl cesty zná pouze řidič. Ten najednou mění směr jízdy a trojice přijíždí na opuštěné místo, kde se žena nejprve snaží domluvit Maxovi, aby se choval rozumně a později je zamčena do automobilu. Sleduje nepříjemný rozhovor mezi oběma muži, ze kterého může vyjít jen jediný vítěz, který se tak stane přítelem ženy.

Následují tři scény. Během první přichází Maxim k automobilu, otevírá ženě dveře a zastřelí jí. Během druhé také otevírá ženě dveře a nechává jí utéct. Během poslední Maxim pouze otevírá dveře, ale žena nevystupuje.

Poté se objevuje scéna, ve které žena a Filip společně sedí v restauraci a žena mu vypráví příběh o páru. Muž z toho páru jednoho dne objeví dopisy psané jeho ženě, ze kterých pozná, že jeho žena je mu nejspíše nevěrná a dojde k názoru, že si s takovou ženou nezaslouží být. Muž se rozhodne ženu opustit, protože nechce svou přítomností narušovat její novou lásku. Z tohoto činu je zřejmé, jak moc ji ve skutečnosti miluje. Po několika letech se pár náhodou setkává v cizině, společně popíjí kávu a žena se muži přiznává, že nikdy žádného milence neměla a dopisy si psala sama. V konci vyprávění Maxim přijímá telefonát, objednává si kávu a v zrcadle sleduje odraz ženy.

Konec příběhu zůstává otevřený, dle výše zmíněných tří scén existuje několik variant jeho ukončení – žena buď zůstane s Filipem, je zastřelena, nebo zůstane

38 Фильмография. Из: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 243. ISBN 978-5-4448-0083-6.

s Maximem.

Všechna tři díla mají několik **společných rysů**. Společný žánr všech snímků je detektivní thriller.³⁹

Typický je děj odehrávající se v jednom uzavřeném prostředí.⁴⁰ Děj snímku *Obscure* se odehrává v bytě, *Busido* v kanceláři a *Výběr* v prostředí opuštěné továrny.

Dalším společným rysem je nízký počet vystupujících postav.⁴¹ Hlavními hrdiny prvního snímku jsou pouze tři osoby: Inna, její milenec Kiril, Kirilův otec a současně partner Inny – Jevgenij. Představitelkou Inny se stala herečka **Inna Gomes (Инна Гомес)**, Kirila ztvárnil **Пья Бледный (Илья Бледный)** a Jevgenije herec **Alexandr Porochovščikov (Александр Пороховщиков)**.⁴² Ve filmu *Busido* jsou hlavní hrdinové pouze dva – bankéř Nikolaj a jeho ochránce Dima, jejichž představiteli se stali herci **Nikolaj Čindjajkin (Николай Чиндяйкин)** a **Dmitrij Ščerbina (Дмитрий Щербина)**.⁴³ V posledním snímku se hlavními hrdiny stávají členové mileneckého trojúhelníku – Filip, jeho přítel Maxim a žena. Tyto postavy byly ztvárněny **Sergejem Vekclerem (Сергей Векслер)**, **Nikolajem Dobryninem (Николай Добрынин)** a **Annou Dubrovskou (Анна Дубровская)**.

Stejná je také doba, po kterou se příběhy odehrávají.⁴⁴ Všechny snímky zobrazují příběhy, které se staly pouze během jednoho dne.

Snímky dále spojuje styl, jakým jsou příběhy vyprávěny.⁴⁵ Děj plyne pomalu, klidně, nejsou použity žádné akční scény. Jak shrnuli kritici, „*Действие разворачивается как бы неспеша*“.⁴⁶

39 НАВЕСКИН, Роман. Симметрия обскура. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 15. ISBN ISBN 978-5-4448-0396-7.

40 tamtéž

41 tamtéž

42 *Obscure. Andrey Zvyagintsev* [online]. c2000-2017 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://az-film.com/en/Movies/9.html>

43 *Бусидо. Андрей Звягинцев* [online]. c2000-2017 [cit. 2017-02-16]. Dostupné z: <http://az-film.com/ru/Movies/8.html>

44 *Черная комната (сериал). КиноПоиск* [online]. c2003-2017 [cit. 2017-02-17]. Dostupné z: <https://www.kinopoisk.ru/film/94476/>

45 Tamtéž

46 Tamtéž

Dalšími krátkometrážními snímky Andreje Zvjaginceva jsou *Apokryf* (Апокриф) a *Tajemství* (Тайна), barevné filmy ve formátu 1:1.85.⁴⁷

4. Apokryf (Апокриф) ⁴⁸	
Rok	2009
Stopáž	9' 06"
Producent	Emanuel Benbii (Эммануэль Бенбии), Marina Grasic (Марина Грасик)
Scénář	Andrej Zvjagincev
Kamera	Michail Kričman
Hudba	Andrej Dergačev

Snímek *Apokryf* byl původně vytvořen jako součást filmového almanachu *New Yorku, miluji tě!* (Нью-Йорк, я люблю тебя), ze kterého byl ale kvůli negativním reakcím nakonec vyřazen.⁴⁹

Drama vypráví příběh o **chlapci**, který přichází ke svému **otci** a ten mu daruje kameru. Na ulici chlapec potkává dívku, která se ho ptá, zda neví, kde žije pan **Josif Brodskij** (Иосиф Бродский) a on jí odpovídá, že nikoho takového nezná. Poté chlapec přichází na pobřeží řeky, kde začíná natáčet na video město New York. V záběru se mu najednou objevují **muž a žena**. Chlapec nasedá do metra a zaznamenaný příběh si znova přehrává. Z chování páru se zdá, jako by se o něčem dohadovali, nakonec se žena dokonce rozpláče a i muž vypadá velmi zklamaně. Oba odchází a na lavičce zapomenou knihu. Po výstupu z metra chlapec utíká na lavičku, na které dříve seděli muž se ženou, a zapomenutou knihu otevírá. Jedná se o sbírku Josifa Brodského, ve které je založena fotografie páru, na které ještě oba vypadají šťastně. Nakonec fotografie odlétá pryč.

47 Фильмография. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 245-246. ISBN 978-5-4448-0083-6.

48 Tamtéž

49 Апокриф: Апросуфа. КиноПоиск [online]. c2003-2017 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.kinopoisk.ru/film/575242/>

V závěru filmu je čtena část Brodského ruského překladu veršů básníka **Wystana Hugh Audena**.

*„Он был мой Север, Юг, мой Запад, мой Восток,
Мой шестидневный труд, мой выходной восторг,
Слова и их мотив, местоимений сплав.*

Любви, считал я, нет конца. Я был не прав.“⁵⁰

Doplněny jsou titulky s originálním textem v angličtině.

„He was my North, my South, my East and West,

My working week and my Sunday rest,

My noon, my midnight, my talk, my song;

I thought that love would last for ever: I was wrong.“⁵¹

Představitelem mladého chlapce se stal americký herec **Nicholas Purcell**. Dívku, která se chlapce na ulici ptá, kde žije Josif Brodskij, ztvárnila **Carla Gugino**. Muže v mileneckém páru ztvárnil **Goran Višnjić (Горан Вишнич)**, roli ženy pak zahrála **Heather Matarazzo**. Ruské verše v epilogu jsou čteny herečkou **Elenou Ljadovou (Елена Лядова)**.⁵²

Natáčení filmu probíhalo 22. a 23. dubna 2008. Natáčelo se v New Yorku, přesněji v okolí domu, kde skutečně žil Josif Brodskij, dále v místech s výhledem na Empire State Building a Manhattan. Kameraman Michail Kričman pro svou práci zvolil digitální kameru.⁵³

Snímek je možné interpretovat jako autorovu snahu zachytit mimo jiné nevzdělanost lidí žijících v New Yorku - chlapec při setkání s dívkou na ulici neví, kdo je Josif Brodskij i přesto, že se jedná o významného ruského básníka, překladatele a nositele

50 Apocrypha. In: *Youtube* [online]. 22.10.2012 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=TmYTYZcuo-s>

51 Tamtéž

52 Apocrypha. *Andrey Zvyagintsev* [online]. c2000-2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <http://az-film.com/en/Movies/2.html>

53 Tamtéž

Dále ho lze chápat i jako snahu dokázat, jak často lidé sledují a nakolik je ovlivňují životy druhých lidí a to proto, že chlapce příběh muže a ženy upoutal natolik, že si ho znova přehrával v metru a nakonec se dokonce vydal hledat zapomenutou knihu.⁵⁵

Autor se také snaží ukázat, že se v životě odehrávají skutečnosti, které již nelze změnit a je nutné je přijmout za součást svého života. Na tento fakt je poukázáno prostřednictvím rozhovoru mezi mužem a ženou, během kterého se pár rozchází. Ze čtených veršů je pak zřejmé, že žena muže dříve velmi milovala, ale jejich vztahu je nyní definitivní konec. Jasný konec jejich soužití pak symbolizuje i to, že jejich společná fotografie vložená v knize z knihy nakonec odletí.⁵⁶

Příběh lze také chápat jako lekci, kterou mladý chlapec prochází a během které se dozvídá prostřednictvím natočeného na kameru chování páru o vztazích mezi mužem a ženou a o všech kladech a záporech, které takové vztahy přináší. Tyto informace jsou pro něj důležité při dospívání.⁵⁷

Ve filmu je použito minimum dialogů. Ty se objevují pouze v prologu, kde chlapec mluví se svým otcem, který mu právě půjčuje kameru. Poté je děj doprovázen pouze pomalou hudbou. Až v epilogu se znovu objevuje mluvené slovo při čtení veršů. I přes jednoduchost děje a své krátké trvání vyvolá snímek v divákovi intenzivní emoce a to především díky režisérovi schopnosti reálně zachytit rozchod páru a pocity chlapce, kterého tato nešťastná událost také zasáhla, i když ji sledoval pouze zpovzdálí.

Odborníky byly kladně hodnoceny především výborné herecké výkony a vhodně použité verše Josifa Brodského.⁵⁸

54 Josif Alexandrovič Brodskij: překladatel, básník. *Osobnosti.cz* [online]. c1996-2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/josif-alexandrovic-brodskij>

55 ЛАЗАРЕВ, Сергей Николаевич. *Апокриф / Апокрыфа (Андрей Звягинцев) [2009, Короткометражка, Драма] [видео]: Вырезанный сегмент из альманаха "Нью-Йорк, я люблю тебя" (New York, I Love You), 2008.* [online]. 2011 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: http://lazarev.org/ru/interesting/full_news/apokrif_apocrypha_andrej_zvyagincev_2009_korotkometrazhka_drama_video/

56 Tamtéž

57 КЛЮЕВА, Людмила. *Наблюдая наблюдающего* [online]. [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <http://az-film.com/ru/Publications/101-Nabljudaja-nabljudajushhego.html>

58 ГУЦ, Борис. *Нью-Йорк, в котором меня нет.. Борис Гуц: записки кинорежиссера* [online]. 2009 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <http://boris-gouts.livejournal.com/176362.html>

5. Tajemství (Тайна) ⁵⁹	
Rok	2011
Stopáž	6' 46"
Režisér	Andrej Zvjagincev
Producent	Artem Vasiljev (Арте́м Васи́льев), Karina Kabanova (Карина Кабанова), Jekatěrina Marakulina (Екатерина Маракулина)
Scénář	Oleg Negin
Kamera	Michail Kričman
Hudba	Johann Pachelbel

Snímek *Tajemství* byl natočen jako součást projektu *5IVE*, kterého se kromě Zvjaginceva zúčastnili další čtyři režiséři. Společným prvkem všech snímků se stala černá obálka, která se objevila v každém z publikovaných snímků.⁶⁰

Drama začíná krátkým nezaostřeným záběrem na přístroj, který vyvolá fotografii a ta je poté vložena do černé obálky. Tento okamžik je doprovázen skřípavým zvukem, který tiskárna při své práci vydává. Následně se na obrazovce objevuje název snímku a jméno režiséra.

Samotný děj začíná v okamžiku, kdy se **detektiv** setkává se svou **klientkou** v restauraci, kde jí předává získané materiály o možné nevěře jejího **muže** a ona mu za ně platí. Žena mu také říká, že ví, že její jednání není správné a ptá se ho, zda získal nějaké informace. Detektiv jí odpovídá, že ano, protože každý člověk má svá tajemství a něco, co skrývá před ostatními lidmi a také jí doporučuje, ať po takových věcech nepátrá, pokud svého muže skutečně miluje. Po odchodu detektiva z restaurace jeho klientka rozlamuje získané CD a spaluje obálku s důkazy manžellovy nevěry. Sedá si do křesla, sleduje líbající se pár a telefonuje detektivovi, kterého žádá, aby veškeré důkazy ihned zlikvidoval a nezanechával je v svém počítači po dobu jednoho týdne, což je obvyklý postup. Z místa

59 Фильмография. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 245-246. ISBN 978-5-4448-0083-6.

60 Пятиминутный эксперимент: Андрей Звягинцев рассказал о своем участии в кинопроекте "Эксперимент 5IVE" [online]. 2011 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <https://lenta.ru/articles/2011/03/22/five1/>

odchází, následuje záběr na líbající se pár a snímek končí pronikavým pohledem **milanky** do kamery.

Ženu pátrající po mužově nevěře ztvárnila **Irina Barinova (Ирина Баринова)**. Přestavitelem detektiva se stal herec **Igor Sergejev (Игорь Сергеев)**. Muže z mileneckého páru ztvárnil **Kostantin Demidov (Константин Демидов)**, ženu pak **Anastasija Kljueva (Анастасия Ключева)**.⁶¹

Režisér se zaměřuje na pro něj již typická témata – i zde ho zajímají mezilidské vztahy, přesněji důvěra mezi lidmi. Žena obálku s důkazy neotevívá pravděpodobně proto, že pokud nemá potvrzenou manželovu nevěru, může mu i nadále částečně důvěřovat, věřit, že jí nevěrný není a vyhnout se tak dalším partnerským problémům. Toto jednání působí jako důkaz její skutečné lásky k muži, kterému raději umožní mít svá, pro ni zřejmě nepříjemná, tajemství, než aby nepříjemné skutečnosti měla potvrzené a riskovala tak jejich vztah.

Autor svým dílem dokazuje, že i prostřednictvím krátkometrážního snímku lze vytvořit příběh, který silně upoutá divákovu pozornost. Snímek v divákovi vyvolává pocit napětí již v samotném prologu, kde je vyvolána fotografie, ale tajemstvím zůstává, co nebo kdo na ní je zachycen. Tento pocit dále zesiluje přítomnost detektiva, postavy, která vystupuje především ve filmech s kriminální tematikou. Také žena pátrající po informacích o svém muži svým chováním diváka znepokojuje. I když zpočátku tvrdí, že se bojí otevřít obdrženou obálku, z jejího chování se zdá, jako by v ní její jednání nevyvolávalo téměř žádné emoce, její mimika je minimální, její hlas je až monotónní. Dokonce i při ničení důkazů je její výraz v obličeji stále téměř neměnný.

Ve srovnání s ostatními filmy Zvjaginцева se zde objevuje podstatně vyšší frekvence použití dialogů, ty probíhají především mezi ženou a detektivem. Použitá varhanní hudba je výrazná především ve finálních scénách, při záběru páru, a zesiluje dramatickou atmosféru.

61 Тайна. Андрей Звягинцев [online]. c2000-2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <http://az-film.com/ru/Movies/5.html>

3. NÁVRAT

3.1. ZÁKLADNÍ INFORMACE

Návrat je první celovečerní film ruského režiséra Andreje Zvjaginceva. Snímek byl natočen v roce 2003.⁶² V Rusku měl premiéru 25. června 2003, v České republice 14. ledna 2004.⁶³ K natočení snímku byl Zvjagincev vyzván filmovým producentem **Dmitrijem Lesnevskim**.⁶⁴ První scény snímku byly natočeny 25. června 2002. Natáčení probíhalo v okolí *Ladožského jezera* a měst *Vyborg*, *Zelenogorsk*, *Priozersk*, v *Karelské šíji* a *Finském zálivu*.⁶⁵ Je možné, že film je z části autobiografický a režisér byl při jeho tvorbě ovlivěn zážitky ze svého dětství, které prožil bez otce, pouze s matkou a bratrem. Film je barevný, poměr stran je 1.85 : 1. Filmový pás je široký 35 mm, dlouhý 2 904 m.⁶⁶

3.2. DĚJ

Celý příběh se odehrává pouze během několika dnů (od neděle do soboty) a vypráví o dvou bratrech, kteří se po 12 letech setkávají se svým biologickým otcem.

V prologu filmu, v **Neděli (Воскресенье)**, se objevuje skupinka chlapců, kteří si hrají u vody. Mezi nimi jsou i hlavní hrdinové filmu – Andrej (Андрей) a Ivan (Иван). Všichni postupně lezou na skokanský můstek u vody a musí skočit. Kdo se bojí a neskočí, je nazván hlupákem. Malý Ivan na můstek vyleze, ale dostane strach z výšky a zůstane na něm sedět do pozdního večera. Pak ho najde matka a odvede ho domů. Slíbí, že nikomu nepoví, že ze strachu neskočil.

V **Pondělí (Понедельник)** se sourozenci poprvé setkávají s otcem, kterého nachází spícího v posteli. U večere jim otec navrhuje společný výlet. Poté ve vedlejším pokoji chlapci nalézají v knize vloženou fotografii rodiny a usuzují, že muž na ní

62 *Návrat / Возвращение* (2003). *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. POMO Media Group, c2001-2017 [cit. 2017-01-26]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/155545-navrat/prehled/>

63 *Vozvrashchenie* (2003). *IMDb.com* [online]. c1990-2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <http://www.imdb.com/title/tt0376968/>

64 ABEEL, Erica. Return of the Prodigal Father; Andrey Zvyagintsev Talks About “The Return”. *IndieWire*[online]. Cit. dílo

65 *Возвращение. Андрей Звягинцев* [online]. c2000-2017 [cit. 2017-02-14]. Dostupné z: <http://az-film.com/ru/Movies/4.html>

66 *Vozvrashchenie* (2003). *IMDb.com* [online]. c1990-2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <http://www.imdb.com/title/tt0376968/>

zobrazený musí být jejich otec. Před usnutím se domlouvají, že si během cesty povedou deník.

V **Úterý (Вторник)** trojice odjíždí na výlet a otec poprvé vyžaduje po synech dospělé chování. Nechává Andreje najít vhodné místo, kde by se mohli naobědvat. Poté jim poručí, aby nasedli do autobusu a sami odjeli. Chlapci nic nenamítají, a také proto, že doposud neznají cíl výletu, uposlechnou a do autobusu nastoupí. Nakonec je z něj otec vyzvedne a pokračují dále v cestě. Večer následuje konflikt mezi bratry. Dohadují se o tom, kdo je vlastně jejich otec, odkud přijel a kde dříve pracoval. Je zřejmé, že Andrej neznámého muže automaticky přijal za vlastního otce, zatímco Ivan o něm velmi pochybuje a dokonce se ho i bojí. Nakonec se spolu udobří, jdou spát a Andrej začíná zapisovat do jejich společného deníku z cest.

Ve **Středu (Среда)** už je Ivan nejen vyčerpaný, ale i drzý na otce. Ten ho donutí vystoupit z auta a Ivan je nucen dlouhou dobu sedět u silnice v dešti. Nakonec pro něj otec přijíždí, ale kvůli nepříznivému počasí uvíznou v bahně. Snaží se auto vyprostit, ale podle otce chlapci ve všem postupují špatně. Nakonec jsou úspěšní a pokračují v cestě.

Další den, tedy ve **Čtvrtek (Четверг)**, chlapci stále netuší, jaký je skutečný cíl jejich cesty. Přijíždí na pobřeží, kde otec vytahuje z pytle motor a postupně připravují loď k odplutí. Po vyplutí na moře se velmi rychle zhoršuje počasí, navíc se rozbije motor a tak je třeba začít veslovat. Otec nechává veškerou práci na synech a pouze sleduje, jak vyčerpaní chlapci dlouhou dobu veslují. K večeru připlouvají na pevninu, rozdělávají oheň a připravují stany ke spaní

Následuje **Pátek (Пятница)**, kdy Ivan pro pocit vlastního bezpečí ukradne nůž. Následuje prohlídka opuštěného ostrova, kam připluli. Přichází k dřevěné věži, Andrej s otcem vyšplhají nahoru a užívají si nádherný výhled na celý ostrov. K večeru spolu sedí u ohně a vypráví si vtipy, Ivan posedává několik metrů od nich, do rozhovoru se nezapojuje a místo zábavy musí mýt nádoby. Nejspíše omylem utopí otcovu dřevěnou misku na jídlo. Ten mu slíbí, že ho naučí vyřezat jinou. Otec odchází do lesa, kde ve staré chatrči ze země vykope malou truhlu. Její obsah je neznámý. Andrej s bratrem v tu chvíli mají přesně hodinu volno a tak se vydávají hledat červy na rybaření. Přichází k jámě plné červů, otec již zde není. Rozhodnou se jít rybařit, i kdy vědí, že se nestihnou vrátit do hodiny, jak jim otec přikázal. Po návratu padá vina jen na Andreje, protože to byl on, kdo dostal od otce hodinky a měl hlídat čas. Malý Váňa už napětí nevydrží, hystericky se rozpláče a na otce

vytahuje nůž. Najednou ho upustí a utíká s pláčem pryč až k rozhledně. Ivan poté vyhrožuje, že z vysoké dřevěné věže skočí. Otec se ho snaží zastavit, ale po žebříku se k němu nedostane, protože Ivan uzavřel vstupní poklop. Rozhodne se tedy vylézt nahoru po vnější straně stavení, ale na úplném vrcholu se s ním utrhne dřevěný trám a otec padá dolů a zabije se.

Oba bratři rychle běží k tělu. Ani jeden nepláče. Rozhodnou se, že musí tělo odnést pryč i přesto, že cesta bude dlouhá a náročná.

V epilogu, v **Sobotu (Cy66ora)** při svítání pozorují dlouhou dobu moře a přemýšlí. Potom všechny své věci a tělo uloží do loďky a odplouvají domů. Plavba je velmi náročná, ale protože je otec naučil, jak správně veslovat a používat motor, nakonec ji zvládnou. Po příjezdu na pevninu odnesou veškeré věci do auta. Než ale stihnou odnést tělo, loď odplouvá a tělo se potápí. Chlapci z místa odjíždí. Auto řídí Andrej, který to dokáže jen díky tomu, že mu to na výletě ukázal otec.

Návrat domů již ve snímku zachycen není. Před závěrečnými titulky jsou promítány fotografie pořízené během výletu, na kterých se ale objevují pouze chlapci, nikoliv otec.

V úvodní části se děj odehrává jak v exteriéru (místo u vody), tak v interiéru (dům, kde rodina žije). Během samotného výletu silně převládají scény z exteriéru – okolí jezera, lesy, ostrov. Interiér je využit pouze výjimečně, a to například v úterý při společném obědě v restauraci.

3.3. HLAVNÍ POSTAVY

Hlavními hrdiny snímku jsou bratři **Andrej** a **Ivan** a jejich **otec**. V úvodu vystupuje také jejich **matka**. Podle interpretace Andreje Zvjaginceva každý člen rodiny představuje jeden ze čtyř základních živlů (ohně, vzduch, voda, země) a právě proto mají tolik odlišné názory, charaktery, chování a podobně.⁶⁷ „*Earth is Mother, water is Father... the elder brother, Andrej, is air, and Ivan is fire. But if you think it's all different, it is.*“⁶⁸

Zásadní dějovou linií filmu je sledování vývoje vztahu mezi syny a otcem. Mladší z bratrů se jmenuje **Ivan**, častěji oslovovaný jako **Váňa**. Výrazně více, ve srovnání s jeho bratrem, se u něj projevuje závislost na matce a nedůvěra, postupně přerůstající v nenávist, k otci.

67 Tamtéž

68 Tamtéž

Při prvním setkání s otcem se bratři dozvídají o plánovaném výletu. Malý Ivan je zpočátku nedůvěřivý, a tak si informaci nechá ještě potvrdit od mámy. Teprve až když se dozvídá i od ní, že skutečně pojedou, začíná se také těšit. Hlavní slovo má pro něj matka.

„Отец. Конечно. Мы с вами на машине в поход поедem. Завтра.

Давид. Ух ты! Правда?

Отец. Правда. Поедем завтра утром.

Давид (матери). Правда, мам?

Мать. Правда, сынок...

*Давид. Ух ты! Здорово! А рыбу будем ловить?*⁶⁹

Ivanův vztah k otci se postupně zhoršuje. Ve středu dokonce začíná být k otci drzý. Dává mu najevo, že je pro něj zbytečný a rodina ho nepotřebuje. Opět se odkazuje k matce, díky které se celé jeho rodině vedlo dobře. Žádného otce ke spokojenému životu Váňa prý nepotřebuje.

*„Давид (кричит). Ведь мы тебе не нужны! Нам было хорошо без тебя! С мамой, с бабушкой! Зачем ты приехал?! Зачем взял нас с собой?! Зачем мы тебе нужны?! Отвечай! Отвечай!“*⁷⁰

Výraznou gradaci ve vývoji negativního postoje syna vůči otci lze pozorovat ve čtvrté. Ten den dokonce malý chlapec vyhrožuje, že je schopný otce zabít, pokud se ho jen dotkne. Malý Ivan je v tu chvíli velice psychicky vyčerpaný z neustálého strachu z otce, pláče.

*„Давид (спокойно). Если он тронет меня, я его убью...“*⁷¹

Vyvrcholením stoupající nenávisti je okamžik, kdy dvanáctiletý hoch začíná vyhrožovat sebevraždou. K takovým myšlenkám ho přivedlo několikadenní odloučení od milované matky a soužití s člověkem, ke kterému neměl žádný vztah.

*„Давид. Если ты влезешь, я прыгну.“*⁷²

69 ТЫ. Сценарий фильма «Возвращение». КИНОДРАМАТУРГ: инструмент сценариста [online]. [cit. 2016-10-09]. Dostupné z: <http://kinodramaturg.ru/ty-vozvrashenie-scenariy/>

70 Tamtéž

71 Tamtéž

Téměř opačný vztah má k otci Váňův starší bratr **Andrej**. Jeho je výrazně kladnější než Ivanův. Téměř v ničem mu neodporuje, poslušně plní jeho příkazy a vůbec nepochybuje o jeho minulosti. Objevuje se dokonce situace, kdy si Andrej s otcem vypráví vtípy a smějí se, zatímco Ivan sedí opodál a myje nádobí.

„Арчил и Отец смеются. Давид изображает на лице улыбку.

Арчил. Папа, а ты слышал анекдот, как русский, американец и француз полетели на Луну?..

Отец отставляет от себя миску и кружку, облизывает ложку и кладет в миску.

Отец. Хорошего понемножку. Спасибо за компанию.

Арчил. На здоровье, папа. “⁷³

Na samém konci příběhu je patrné, jak otcova velmi přísná výchova Andreje ovlivnila. V okamžiku, kdy se snaží odnést tělo, Andrej začíná svým chováním připomínat otce. A to z toho důvodu, že se jako nyní nejstarší muž celé rodiny snaží převzít jeho roli. Mluví pouze krátkými větami a mladšímu bratrovi přikazuje, co udělat. Stejně tak, jako to dříve dělal jejich otec.

„Арчил. Бери его под колени.

Давид (держит перед собой кроссовки). А это?

Арчил. Брось.

Давид берет Отца под колени, тужится и чуть не падает под тяжестью.

Давид. Я не могу.

Арчил. Потащим за руки. Берись. “⁷⁴

Otec pro Andreje působil jako vzor a významně ho i během pouhých několika dní ovlivnil.

Nejzáhadnější postavou celého snímku je **otec**, o kterém se divák nedozvídá téměř žádné informace. Samy děti jsou hned v pondělí večer znepokojeny nedostatkem informací.

72 Tamtéž

73 Tamtéž

74 Tamtéž

Na první pohled otec působí tvrdě, až krutě. Během celého výletu s dětmi téměř nehovoří, pouze téměř jednoslovně přikazuje, co a jak mají udělat. Zdá se, že k dětem má velmi slabý citový vztah, nakonec ale pro záchranu svého syna riskuje život a umírá.

„**Отец** (хриплым голосом). Ну, чего уставились? Гребите!

Давид. Куда?!

Отец (не поднимая головы). Прямо.“⁷⁵

Na druhou stranu je ale důležité zmínit, že díky přísné výchově a tvrdé otcově ruce se z chlapců stali samostatní a zodpovědní lidé, plní zkušeností a rad od otce. Otec jim dokázal dát to, co jim od matky nemohlo být dopřáno – ukázka práce se dřevem (při výrobě misky), veslování, vyprošťování automobilu z bažiny.

Zde je uvedeno herecké obsazení filmu.⁷⁶

Имя herce

Vladimir Garin (Владимир Гарин)

Ivan Dobronravov (Иван Добронравов)

Konstantin Lavronenko (Константин Лавроненко)

Natalija Vdovina (Наталия Вдовина)

Role ve filmu

Andrej

Ivan

otec

matka

3.4.SCÉNÁŘE K FILMU

V původním scénáři **Vladimíra Moiseenka** (Владимир Моисеенко) a **Aleksandra Novotockého** (Александр Новотоцкий) s názvem *Ты (Ты)*⁷⁷ provedl režisér několik změn.

První změna se týká rozdělení filmu na menší časové celky. Režisér celý příběh rozdělil na několik dní, aby se divák lépe orientoval v čase. Zde se projevuje vliv Andreje Tarkovského, jehož filmy se také vyznačují smyslem pro rytmus a tok času.⁷⁸

75 Tamtéž

76 Возвращение (2003). *IMDb.com* [online]. Cit. dílo

77 ТЫ. Сценарий фильма «Возвращение». *КИНОДРАМАТУРГ: инструмент сценариста* [online]. Cit. dílo

78 ABEEL, Erica. Return of the Prodigal Father; Andrey Zvyagintsev Talks About “The Return”. *IndieWire*[online]. Cit. dílo

Další změna se týká truhly, jejíž obsah byl v původním scénáři prozrazen, ale v upraveném scénáři je její obsah záhadou.⁷⁹ Sám režisér odmítá její obsah prozradit, aby zachoval záhadnost filmu.⁸⁰

Zásadní změna proběhla také u hlavních postav. Původně měli být hlavními hrdiny asi čtyřicetiletí muži Arčil (Арчил) a David (Давид), kteří zpětně vzpomínají na své dětství a vypráví příběhy z něj.⁸¹ V upravené verzi jsou hlavními hrdiny chlapci Andrej a Ivan.

V této bakalářské práci bylo citováno z původního scénáře, ale výhradně z částí, které jsou totožné s novým scénářem. Proto se v citacích objevují jména David a Arčil, ne Ivan a Andrej.

3.5.SYMBOLIKA

Ve snímku se objevuje několik **mýtických a biblických motivů**. Díky jejich použití je možné snímek interpretovat několika možnými způsoby⁸² Právě použití symboliky se stalo jedním z nejčastěji komentovaných prvků filmu.

Samotný děj filmu režisér rozdělil na sedm dní. Přesně tak dlouho trval také Svatý týden a Stvoření světa. Velký pátek je den považovaný za den smrti Ježíše Krista a v ten den také umírá otec.⁸³

Děti svého otce poprvé vidí spícího v posteli. Leží v totožné poloze, jako je tělo mrtvého Krista zobrazené na obraze *Mrtvý Kristus* italského malíře **Andrea Mantegna**. Právě tento okamžik upozorňuje na to, že i otec, stejně jako Kristus, později zemře.⁸⁴

Další podoba mezi biblickými motivy a filmem se projevuje u společné večeře celé

79 Мастер-класс Андрея Звягинцева: Фрагмент №2. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 32-33. ISBN 978-5-4448-0396-7.

80 ABEEL, Erica. Return of the Prodigal Father; Andrey Zvyagintsev Talks About "The Return". *IndieWire*[online]. Cit. dílo

81 Мастер-класс Андрея Звягинцева: Фрагмент №2. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Cit. dílo

82 РУЗАЕВ, Денис. АНДРЕЙ ЗВЯГИНЦЕВ: «Я НЕ МЕЧТАЛ БЫТЬ РЕЖИССЕРОМ». *Новое литературное обозрение* [online]. Cit. Dílo,

83 ПЕНЧКОВСКАЯ, Яна. Мифология "возвращения". In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 68. ISBN 978-5-4448-0396-7.

84 FĂȚU-TUTOVEANU, Andrada. "The Return of the Sacred": Implicit Religion and Initiation Symbolism in Zvyagintsev's *Vozraschenie* (2003). *Journal for the Study of Religion and Ideologies* [online]. 2015, 14(42), 208 [cit. 2016-10-14]. ISSN 1583-0039. Dostupné z: <http://jsri.ro/ojs/index.php/jsri/article/view/787/673>

rodiny. Ta připomíná Poslední večeři.⁸⁵ Při té Ježíš Kristus rozdával svým učedníkům víno a chléb a právě víno při večeři nechával otec svým synům nalít.

Otec na diváky může působit také jako hrdina, který se k rodině vrací s určitým cílem. Přichází, svůj cíl splní a opět odchází. Stejně jako Kristus, který přichází, aby lidu ukázal cestu k duchovnímu životu a připravil jej na život bez sebe. Podobně i otec učí své syny správným mravům a samostatnosti, a díky této výchově jsou chlapci schopni vrátit se domů z výletu i bez otce.⁸⁶

Důkazem otcovy úspěšné výchovy je pak odhodlání Ivana zabít svého otce. Toto lze přirovnat k biblickému příběhu o obětování Izáka. Jeho otec byl Abrahám, který měl obětovat svého syna. K tomu nakonec nedošlo, protože Abraham ve zkoušce u Boha uspěl a prokázal svoji odhodlanost a věnost Bohu. Stejně tak Ivan prokázal, že je odvážný a samostatný a prošel otcovými zkouškami.⁸⁷ Odvahu mu dodal ukradený nůž, symbol síly a odvahy.⁸⁸

V epilogu otcovo tělo mizí pod hladinou a pro bratry tak začíná nová etapa života – dospělost, kterou lze přirovnat ke stvoření nového světa,⁸⁹ který je pro ně naprosto odlišný než dětství a ovlivněný zážitkem smrti otce, který působí jako iniciační rituál ke vstupu do dospělosti.

Film pojednává o výchově dvou dětí, které během výchovy musejí projít nelehkými zkouškami, snášet otcovo přísné jednání, plnit pro ně nelehké úkoly a takovým způsobem také dospívat v dospělé muže. Finálním přechodovým rituálem je setkání se smrtí otce.

3.6.INTERPRETACE SNÍMKU

Samotný název filmu lze vysvětlit dvěma způsoby. V první řadě je to samozřejmě návrat otce k dětem,⁹⁰ což je základní dějový moment filmu. Tento příběh v divákovi nevyvolává příliš příjemné pocity, jelikož po celou dobu sleduje utrpení hlavních hrdinů

85 ПЕНЧКОВСКАЯ, Яна. Мифология "возвращения". In: Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева. Cit. dílo

86 Tamtéž

87 Tamtéž

88 FĂTU-TUTOVEANU, Andrada. "The Return of the Sacred": Implicit Religion and Initiation Symbolism in Zvyagintsev's *Vozraschenie* (2003). *Journal for the Study of Religion and Ideologies* [online]. Cit. dílo

89 Tamtéž

90 ABEEL, Erica. Return of the Prodigal Father; Andrey Zvyagintsev Talks About "The Return". *IndieWire*[online]. Cit. dílo

během výletu, od kterého je obecně vždy očekáván spíše příjemný prožitek. O to silněji příběh diváka zasáhne také z toho důvodu, že trpícími lidmi jsou malé děti. Téměř depresivní atmosféru snímku dále umocňuje prostředí kolem Ladožského jezera – častá mlha, silný déšť, zatažená obloha, šero. Silný emotivní zážitek je vyvolán také z důvodu častého použití němých scén a použitím minimálního množství dialogů. Stejnou funkci plní také hudba, jež zpočátku není téměř používána a objevuje se až ve finálních scénách, kde zvýrazňuje dramatickост závěrečných scén.

Dále lze „návrat“ chápat jako odkaz k **F. M. Dostojevskému (Фёдор Михайлович Достоевский)** a **N. A. Berd'ajovi (Николай Александрович Бердяев)**,⁹¹ pro jejichž tvorbu je typické zkoumání psychologie postav a inspirace mystikou. Tyto prvky se objevují i v tvorbě Zvjaginceva. Ten se v oblasti psychologie postav zabývá především působením přítomnosti otce na psychiku obou synů, zobrazuje také jejich vývoj v otcově přítomnosti. Otcova striktní výchova působí především na mladšího ze synů velmi silně, chlapec pro něj psychicky náročné situace téměř nezvládá.

Stejně jako v následujících Zvjagincevových filmech, i zde se objevují prvky kritizující společnost. Režisér se zaměřuje na problémy, které nastávají v neúplných rodinách a na to, jak důležitá je přítomnost obou rodičů ve výchově dětí, jelikož každý z rodičů je schopný dítě naučit jiné dovednosti. Dále je kritizován alkoholismus a to především prostřednictvím postavy otce. U společné večeře s dětmi nechává synům nalít k pití víno a dokonce s nimi diskutuje o tom, zda jim chutnalo i přesto, že děti ještě nejsou zdaleka plnoleté. Poté během výletu opakovaně popíjí alkohol z kapesní lahve a zanedlouho poté řídí automobil.

3.7. OCENĚNÍ

Film byl nominován a oceněn velkým množstvím cen,⁹² zde je uveden pouze výběr některých z nich.

První divácký úspěch film zaznamenal v roce **2003**, kdy byl oceněn cenou *Zlatý lev (Золотой лев)* na *Benátském filmovém festivalu (Венецианский кинофестиваль)*.⁹³

91 ABEEL, Erica. Return of the Prodigal Father; Andrey Zvyagintsev Talks About "The Return". *IndieWire*[online]. Cit. dílo

92 Награды / Возвращение 2003. *КиноПоиск: найди своё кино* [online]. c2003-2017 [cit. 2017-01-26]. Dostupné z: <https://www.kinopoisk.ru/film/47040/awards/>

ВОЗВРАЩЕНИЕ (2003). Кино-театр.ру [online]. [cit. 2016-11-11]. Dostupné z: <http://www.kino-teatr.ru/kino/movie/ros/1021/annot/>

93 GIBBONS, Fiachra. Tragic twist denies young star triumph in Venice. *The Guardian* [online]. 2003 [cit. 2016-10-29]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2003/sep/05/filmfestivals.film>

Na též festivalu byl snímek oceněn také cenou za nejlepší debut (*Лучший дебютный фильм*) a dalšími třemi oceněními.⁹⁴ Právě s *Benátským filmovým festivalem* je spojena tragická událost týkající se představitele Andreje. Po natáčení byl chlapec přesvědčen svými přáteli, aby skočil z můstku, ze kterého v úvodní scéně filmu skáče skupinka chlapců. Herec po seskoku zemřel.⁹⁵ V též roce byl režisér snímku oceněn také cenou *Nika* (*Ника*) pro objev roku (открытие года).⁹⁶

V roce **2004** byl snímek nominován na cenu *Céasar* (*Сезар*) za nejlepší cizojazyčný film (лучший фильм на иностранном языке). Dále byl nominován na 2 ceny *Nika* a dvě tato ocenění obdržel – za nejlepší film (лучший фильм) a nejlepší práci kameramana (лучшая операторская работа). V též roce také vyhrál tři ceny *Zlatý orel* (*Золотой орел*) a na další dvě tato ocenění byl nominován. Byl také nominován na cenu *Zlatý glóbus* (*Золотой глобус*).⁹⁷

V roce 2005 byl snímek nominován na cenu *Bodil Awards* (*Бодиль*) za nejlepší neamerický snímek (лучший неамериканский фильм).⁹⁸

3.8.RECENZE

Snímek byl publikem velice kladně přijat, po jeho premiéře na Benátském filmovém festivalu následoval patnácti minutový potlesk, někteří diváci režisérovi dokonce osobně gratulovali a objímali představitele mladšího bratra Ivana.⁹⁹ Takový úspěch ruská kinematografie zažila naposledy v roce 1962, kdy byla veřejnost uchválena snímkem *Ivanovo dětství* (*Иваново детство*) úspěšného režiséra **Andreje Tarkovského** (**Андрей Тарковский**).¹⁰⁰ Právě proto je Zvjagincev často přezdíván jako „Nový Tarkovskij“¹⁰¹ a ruskou společností přijímán jako jeho následovník.

94 Dolotina, Kamila. Prorok, nebo rutinér?: Andrej Zvjagincev a jistota kvality. A2, 2011, 7(23), s. 10. ISSN 1801-4542. Dostupné také z: <http://www.advojka.cz/archiv/2011/23/prorok-nebo-rutiner>

95 GIBBONS, Fiachra. Tragic twist denies young star triumph in Venice. *The Guardian* [online]. 2003 [cit. 2016-10-29]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2003/sep/05/filmfestivals.film>

96 Награды / Возвращение 2003. *КиноПоиск: найди своё кино* [online]. Cit. dílo

97 Tamtéž

98 ВОЗВРАЩЕНИЕ (2003). Кино-театр.ру [online]. [cit. 2016-11-11]. Dostupné z: <http://www.kino-teatr.ru/kino/movie/ros/1021/annot/>

99 КИЧИН, Валерий. Возвращение в Венецию: Российскому фильму публика аплодировала стоя. *РОССИЙСКАЯ ГАЗЕТА* [online]. (3285) [cit. 2016-10-29]. Dostupné z: <https://rg.ru/2003/08/05/auto-962.htm>

100 Tamtéž

101 Dolotina, Kamila. Prorok, nebo rutinér?: Andrej Zvjagincev a jistota kvality. Cit. dílo

I přesto se ale objevily ve filmu problémy, které byly hodnoceny negativně. Jedním z nich jsou problémy týkající se scénáře, přesněji nízkého počtu dialogů.¹⁰²

Dle údajů dostupných z Česko-slovenské filmové databáze se jedná o nejlépe hodnocený Zvjagincevův film u nás,¹⁰³ se kterým se české publikum seznámilo prostřednictvím *Projektu 100*, který snímek zahájil.¹⁰⁴ Kritik **Tomáš V. Odaha** vyzdvihuje režisérovu schopnost originálním způsobem zpracovat již několikrát zpracované téma – návrat otce k rodině. Také poukazuje na univerzálnost příběhu.¹⁰⁵ „*Návrat je film, který mohl prožít kdokoliv z nás.*“¹⁰⁶

102 Сеансу отвечают: Изгнание. Журнал «Сеанс» [online]. 2008, (№ 33/34) [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://seance.ru/n/33-34/films33-34/izgnanie-3/izgnanie-mnenia/>

103 Návrat / Vozvraščeniye (2003). Česko-slovenská filmová databáze [online]. POMO Media Group, c2001-2017 [cit. 2017-01-26]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/155545-navrat/prehled/>

104 HENDRICH, Vladimír. Ruský snímek Návrat, který zahájil Projekt 100, sází na magii. *Hospodářské noviny* [online]. 2004, **48**(15) [cit. 2017-04-16]. ISSN 0862-9587. Dostupné z: <http://archiv.ihned.cz/c1-13881350-rusky-snimek-navrat-ktery-zahajil-projekt-100-sazi-na-magii>

105 ODAHA, Tomáš. *Andrej Zvjagincev: Návrat* [online]. 2008 [cit. 2017-02-22]. Dostupné z: <https://www.odaha.com/tomas-odaha/recenze/film/andrej-zvjagincev-navrat>

106 Tamtéž

4. VYHOŠTĚNÍ

4.1. ZÁKLADNÍ INFORMACE

V pořadí druhý celovečerní film, drama *Vyhoštění*, byl natočen v roce 2007.¹⁰⁷ Premiéra promítání v Rusku byla červnu 2007 na *Moskevském filmovém festivalu* (*Московский международный кинофестивал*), v České republice měl snímek premiéru 4. července 2007.¹⁰⁸ Předlohou pro film se stal román **Williama Saroyana** *The Laughing Matter*.¹⁰⁹ Natáčení probíhalo na několika místech – ve Francii, Belgii, Moldávii a v Moskvě.¹¹⁰ Snímek je barevný, poměr stran je 2.35 : 1, šířka filmového pásu je 35mm. Použity byly anamorfní objektivy,¹¹¹ jejichž značnou výhodou je schopnost snímání větší oblasti,¹¹² ale jejich použitím je také zvýšeno riziko výskytu kazů a obraz se stává méně kvalitním.¹¹³

4.2. DĚJ

Snímek vypráví příběh o **Alexandrovi (Александр)** a jeho ženě **Věře (Вера)**, kteří se svými dětmi **Evou (Ева)** a **Kirem (Кир)** přijíždí do domu Alexandrova otce. Věra zde oznamuje Alexovi, že je těhotná, ale on není otcem nenarozeného dítěte. Alexandr se rozčilený a jeho vztek se stupňuje ještě více, když se od syna dozvídá, že jejich rodinný přítel **Robert (Роберт)** navštěvoval Věru, když nikdo jiný nebyl doma. Alex je bezmocný a tak hledá pomoc u svého bratra, **Marka (Марк)**. Ten mu říká, že jakékoliv rozhodnutí bude správné. Nakonec se Alexandr rozhodne, že své ženě zařídí potrat. Otec proto své děti pošle ke známým, kde mají přespát, aby se o ničem nedozvěděly. Mark zajistí lékaře, ale několik hodin po zákroku Věra umírá. V den jejího pohřbu Mark dostává infarkt a

107 Vyhoštění / Izgnanije (2007). *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. POMO Media Group s.r.o., c2001-2016 [cit. 2016-10-29]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/223346-vyhosteni/prehled/>

108 Izgnanie (2007). *IMDb.com* [online]. c1990-2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: http://www.imdb.com/title/tt0488905/?ref=nm_sr_4

109 DWYER, MICHAEL. THE BANISHMENT/IZGNANIE. *The Irish Times* [online]. 2008 [cit. 2016-10-29]. Dostupné z: <http://www.irishtimes.com/culture/the-banishment-izgnanie-1.936653>

110 Изгнание. *КиноПоиск: найди своё кино* [online]. c2003-2016 [cit. 2016-11-19]. Dostupné z: <https://www.kinopoisk.ru/film/225011>

111 Izgnanie (2007). *IMDb.com* [online]. Cit. dílo

112 PART 1: OPTICAL PROCESS – SPHERICAL VS. ANAMORPHIC. *A CINEMATOGRAPHER'S JOURNAL* [online]. 2016 [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <https://acinematographersjournal.wordpress.com/2016/03/25/part-1-optical-process-spherical-vs-anamorphic/>

113 MONACO, James. *Jak číst film: svět filmů, médií a multimédií : umění, technologie, jazyk, dějiny, teorie*. Praha: Albatros, 2004, s. 75. ISBN 80-00-01410-6.

umírá také. Alex je najednou úplně sám, téměř vše, co pro něj bylo důležité, ztratil. Rozhodne se tedy jet za Robertem, kterého považuje za viníka veškerého neštěstí a otce nenarozeného dítěte, bere si s sebou pistoli a jeho cílem je Roberta zabít. Nakonec ale usíná v autě před Robertovým domem a probouzí ho právě Robert. Od něj se Alex dozvídá, že dítě ve skutečnosti bylo Alexandrovo. Věra se ale v manželství cítila nešťastná a proto chtěla spáchat sebevraždu. Se svým neštěstím se svěřovala Robertovi, který jí v sebevraždě zabránil a tím je vysvětleno, proč spolu v poslední době trávili tolik času. V závěru také vychází najevo, že příčinou smrti Věry nebyl špatně provedený potrat, ale předávkování se léky na spaní. Zhroucený Alex volá rodinným známým a oznamuje jim, že si ten den večer přijede vyzvednout své děti.

Děj se odehrává střídavě v exteriéru a interiéru. Objevují se scény situované v domě Věry a Alexandra, v domě jejich rodinných přátel, v závěru pak v bytě Robertově. Stejně tak jsou použity záběry v exteriéru – Věřin pohřeb na rozlehlé louce nebo například děti hrající si v lese.

4.3. HLAVNÍ POSTAVY

Hlavními hrdiny jsou členové jedné rodiny – **Věra** a její manžel **Alexandr**, jejich dvě děti **Eva** a **Kir**, Alexandrův bratr **Mark** a rodinný přítel **Robert**.

Mužské postavy lze rozdělit na dvě skupiny: ti, kteří Věře rozumí a ti, kteří jí nechápou.¹¹⁴ Do první skupiny řadíme pouze Věřina přítele Roberta. Naopak do druhé skupiny jednoznačně patří její manžel Alexandr a jeho bratr Mark.

Alex se jeví jako krutý a bezcitný člověk, který má nad **Věrou** značnou moc. Jeho žena mu naprosto vyhoví a podstoupí potrat v naději, že se poté jejich vztahy zlepší a budou skutečně žít spolu jako muž a žena. Postavení partnerů ve vztahu není rovnoprávné, Věra je Alexandrovi značně podřízena. V okamžiku, kdy umírá Věra i Mark, Alex zjišťuje, jak osamělý se cítí a jak důležitá pro něj byla přítomnost Věry, které si ale za jejího života nevážil a jak moc jí miloval, i když jí svou lásku k ní vůbec neprojevoval.

Krutost a nulová schopnost empatie se ještě více projevují u Alexandrova bratra **Marka**. Význam jména Mark je „*сухой, увядающий*“¹¹⁵ a přesně takový on také je. Když

114 МАНЦОВ, Игорь. Внутренний космос. ВЗГЛЯД: Деловая газета [online]. 2007 [cit. 2016-11-15]. Dostupné z: <http://vz.ru/columns/2007/10/28/120731.html>

115 ТАРАСОВ, Аркадий. ХРИСТИАНСКИЕ МОТИВЫ В ФИЛЬМЕ КИНОРЕЖИССЕРА АНДРЕЯ ЗВЯГИНЦЕВА «ИЗГНАНИЕ». Православие.ru [online]. 2002 [cit. 2016-11-05]. Dostupné z: <http://www.pravoslavie.ru/1371.html>

u něj Alex hledá pochopení a žádá radu po té, co zjistí, že nenarozené dítě není jeho, nelze u něj najít nejmenší projev pochopení. Za nejsilnější projev jeho chladného charakteru lze považovat radu, kterou nakonec dává svému bratrovi: „ *Что ты ни сделаешь, все будет правильно. Хочешь убить – убей, пистолет в комодке наверху... и это правильно. Хочешь простить – прости... и это правильно.*“¹¹⁶ V témže rozhovoru se Mark také zmiňuje, že má vlastní děti, ale že pro něj již neexistují. Na samém počátku filmu pak Mark nevidí žádný problém v tom, že by dům jejich otce byl prodán.¹¹⁷ Mark nemá žádný citový vztah k lidem, kteří jsou jiným lidem nejbližší, a to k jeho příbuzným.

Další z hrdinů je rodinný přítel **Robert**, kterému se Věra jako jedinému svěřuje se svými problémy. Má v něj tedy, na rozdíl od svého muže, naprostou důvěru. Poté, co je neprávem označen za otce nenarozeného dítěte, začíná být Věřiným mužem nenáviděn. Nakonec vyjde najevo, že Robert není otcem narozeného dítěte, celou dobu se jen snažil Věře pomoci, zabránil jí v sebevraždě a stává se tak kladným hrdinou snímku.

V tabulce je uvedeno herecké obsazení snímku.¹¹⁸

Jméno herce	Role ve filmu
Konstantin Lavronenko (Константин Лавроненко)	Alexandr
Maria Bonnevi (Мария Бонневи)	Věra
Alexandr Balujev (Александр Балуев)	Mark
Dmitrij Uljanov (Дмитрий Ульянов)	Robert
Maxim Šibaev (Максим Шибает)	Kir
Jekatěrina Kulkina (Екатерина Кулькина)	Eva

116 Tamtéž

117 Tamtéž

118 Izgnanie (2007). *IMDb.com* [online]. Cit. dílo

4.4.SYMBOLIKA

I ve *Vyhoštění* se lze najít několik nepřímých odkazů k náboženství, které ale ne všemi diváky a odborníky byly kladně přijaty. Ruský prozaik, básník a scénárista¹¹⁹ **Jurij Arabov (Юрий Арабов)** tvrdí, že by tematika náboženství měla být vyjádřena jednodušeji.¹²⁰ „Нужно яснее. Прямее. Иначе дико звучит.“¹²¹

Pro křesťanství je typické chápání světa jako dvou protikladů – světlý, jasný, který svým příchodem obohatil Ježíš Kristus a tmu, ovlivněnou Prvotním hříchem, kterého se dopustili Adam a Eva v ráji. Potrat je křesťany chápán jako vražda, proto je po celou dobu provádění operace tma a lékaři jsou oblečeni v černých oděvech. Jako opak jsou představeny děti, které si hrají ve světlé místnosti oblečené do světlého oblečení. Děti jsou na rozdíl od dospělých chápány jako čisté bytosti. Naopak dospělí jsou plni starostí a problémů, které jim znemožňují dosáhnout lásky.¹²²

Během dialogu, při kterém Věra s Alexandrem diskutují o tom, kdy a jak potrat proběhne, žena svému muži odpovídá: „*Делай скорее, что ты задумал.*“¹²³ Podobnou větu pronesl Ježíš Kristus, když u Poslední večeře hovořil s jedním z učedníků, Jidášem Iškariotským.¹²⁴ Ježíšova promluva k Jidášovi zněla takto: „*Что делаешь, делай скорее.*“¹²⁵

Dalším projevem vlivu náboženství do filmu je čtení části Nového zákona malou dívkou, se kterou si Eva a Kir hráli u známých, protože jejich matce byl právě prováděn potrat. Dívka čte verše o lásce. Zajímavé je, že její čtení končí právě v okamžiku, kdy by měly být přečteny verše, ve kterých se často opakují slova „*любовь никогда не перестает.*“¹²⁶ Zřejmě proto, že láska mezi hlavními hrdiny, především mezi Věrou a

119 ЮРИЙ АРАБОВ - БИОГРАФИЯ. *Kino-teatr.ru* [online]. c2006-2016 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://www.kino-teatr.ru/kino/screenwriter/ros/22389/bio/>

120 Сеансу отвечают: Изгнание. *Журнал «Сеанс»* [online]. 2008, (№ 33/34) [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://seance.ru/n/33-34/films33-34/izgnanie-3/izgnanie-mnenia/>

121 Tamtéž

122 ТАРАСОВ, Аркадий. ХРИСТИАНСКИЕ МОТИВЫ В ФИЛЬМЕ КИНОРЕЖИССЕРА АНДРЕЯ ЗВЯГИНЦЕВА «ИЗГНАНИЕ». *Православие.ru* Cit. dílo

123 Tamtéž

124 Tamtéž

125 Tamtéž

126 Tamtéž

Alexem, skutečně chybí.

Během pobytů dětí u otcových známých se vliv náboženství projevuje ještě prostřednictvím scény, ve které jsou zobrazeny děti skládající puzzle s křesťanským motivem – anděl přinášející zprávu o narození Ježíše Krista.¹²⁷ (viz. Příloha 3, obr. 29)

Dle názoru ruského žurnalisty a umělce **Andreje Ponkratova (Андрей Понкратов)** snímek ale nelze označit jako dílo s biblickou tematikou, protože se jedná o realistický současný příběh. Aby takový příběh na diváka působil skutečně, není vhodné používat žádné symboly.¹²⁸

*„Я не считаю, что “Изгнание” принадлежит к библейской тематике. Для меня это абсолютно живая, современная история.“*¹²⁹

4.5. INTERPRETACE SNÍMKU

Také *Vyhoštění* je možné interpretovat několika způsoby. Zásadní je kritika **rodinných a společenských problémů typických i pro současnou společnost.**

Snímek zobrazuje nespokojené a nefungující soužití partnerů. Jediným zájmem egoistického muže je jeho spokojenost. Pocity a názory jeho ženy pro něj nejsou významně důležité. K ženě se chová povýšeně, nezajímá ho ani její názor na osud jejího nenarozeného dítěte. Je tedy možné, že se režisér při tvorbě snímku inspiroval minulostí, kdy bylo více striktní rozdělení rolí v rodině, muž byl „hlavou rodiny“ a nejzásadnější rozhodnutí dělal právě on.

Dále jsou kritizovány vztahy mezi přáteli. Z pohledu Alexe ho jeho přítel Robert zradil v okamžiku, kdy mělo dojít k údajné nevěře. Od té chvíle muži již nejsou přáteli, dochází k absolutní ztrátě důvěry. Snímek zobrazuje, jak malý okamžik stačí k tomu, aby bylo porušeno dlouhodobé přátelství, důvěra a harmonické vztahy.

I zde je kritizováno požívání nepřiměřeného množství alkoholu. Ve 23. minutě se objevuje scéna, během které Věra svému muži právě oznamuje, že je těhotná. (viz. Příloha 3, obr. 28) Zároveň jí Alex nalévá sklenici plnou červeného vína, kterou Věra bez váhání, i přes své těhotenství, vypije.

127 Tamtéž

128 Спасенное дерево, убитое поле: Интервью с художником Андреем Понкратовым. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва, 2015, s. 159. ISBN 978-5-4448-0083-6.

129 Тамtéž

Název snímku je možné vysvětlit díky osudu Alexe. Ten zůstává po smrti svých nejbližších sám, není již nikdo, u koho by mohl hledat oporu a pochopení. Zdá se tedy, že svým dřívějším chováním ze svého okolí „vyhostil“ lidi, kteří ho měli rádi.

4.6. OCENĚNÍ

Celkem byl oceněn 2 cenami a na 7 byl nominován.¹³⁰

Na *Mezinárodním festivalu v Moskvě (ММКФ)* v roce **2007** snímek vyhrál *Cenu Federace ruských kinoklubů (Приз Федерации кино клубов России)*, v témže roce byl herec **Konstantin Lavrenko**, představitel Alexandra, oceněn *Stříbrnou cenou za nejlepší mužský herecký výkon (Серебряная премия за лучшую мужскую роль)* na *Filmovém festivalu v Cannes (Каннский кинофестиваль)*. V roce **2007** byl nominován na cenu *Zlatá palma (Золотая пальмовая ветвь)*. V témže roce byl nominován také na cenu za nejlepší kameru, kterou uděluje *Evropská kinoakademie (Европейская киноакадемия)*.¹³¹

V roce **2008** byl film nominován na cenu *Nika* za nejlepší mužský herecký výkon (Лучшая мужская роль), nejlepší mužský herecký výkon ve vedlejší roli (лучшая мужская роль второго плана), za nejlepší kameru, za nejlepší muziku (лучшая музыка) a za nejlepší výkon ve výpravě (лучшая работа художника-постановщика).¹³²

4.7. RECENZE

Film se u kritiků setkal s velice rozdílnými názory. Ruský scénárista a dramaturg **Ivan Vyrypaev (Иван Вырыпаев)** dokonce uvedl, že se setkává pouze se dvěma, naprosto kontrastními, postoji ke zmíněnému snímku. „Единственное, что я слышу о его фильме: либо «ужасный религиозно фальшивый фильм», либо «как всегда гениально».“¹³³

Rozdílně byl také snímek hodnocen muži a ženami pohlavím, přičemž muži vždy

130 Изгнание. КиноПоиск: найди своё кино [online]. Cit. dílo

131 Тамtéž

132 Тамtéž

133 Сеансу отвечают: Изгнание. Журнал «Сеанс» [online]. 2008, (№ 33/34) [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://seance.ru/n/33-34/films33-34/izgnanie-3/izgnanie-mnenia/>

snímek hodnotili vyšším počtem bodů než ženy.¹³⁴ Pravděpodobně proto, že muži ocenili dominantní postavení muže a ženám se nelíbila podřízená role ženy.

Pozitivně byla hodnocena odvedená práce kameramana, především kvalitně natočené scény z přírody, na jejichž kvalitu upozornil kritik **Andrej Plachov (Андрей Плахов)**.¹³⁵

Snímek bývá hodnocen jako film, ve kterém již lze vnímat značné režisérské zkušenosti, které autor od doby vzniku svých prvotních snímků získal. „*А вот в «Изгнании» пошел куда дальше — решив, видимо, что теперь он зрелый художник ...*“¹³⁶

Českými diváky je snímek hodnocen jako druhý po *Návratu* nejzdařilejší Zvjagincevův celovečerní film.¹³⁷ Čeští odborníci se zaměřili především na kvalitu záběrů přírody a na pohyby kamery.¹³⁸ „*U přírodních scenerií je zde prvořadá jejich krása, na kterou se klade důraz jen zdánlivě samoúčelně. Jejím smyslem je, podobně jako například u Bergmanova Pramene panny, zarámování lidské tragédie do důstojné a kontrastní kulisy poklidné harmonie krajiny. Dlouhé pomalé jízdy po atraktivních přírodních lokacích ve Vyhoštění také zdůrazňují duchem nepřítomnou perspektivu celého díla, jež je opět odrazem rozpoložení postav. Kamera se často drží nepodstatných detailů a naopak přehlíží důležitou akci i v dějových pasážích filmu*“¹³⁹

Ne příliš kladně byl také českým kritikem **Antonínem Tesařem** hodnocen příliš detailně vysvětlený závěr snímku,¹⁴⁰ což příběh, v porovnání s *Návratem* činí méně záhadným a je tak částečně ztracena atmosféra typická pro Zvjagincevovu tvorbu.¹⁴¹

„*Hlavním záporem tohoto díla není příliš doslovná symbolika některých výjevů, ale*

134 ВАСИЛЬЕВ, Евгений. Препарат профессора Гиббевна. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 93. ISBN 978-5-4448-0396-7.

135 Сеансу отвечают: Изгнание. *Журнал «Сеанс»* [online]. Cit. dílo

136 Tamtéž

137 Vyhoštění / Izgnanije (2007). *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. Cit. dílo

138 TESAŘ, Antonín. Vyhoštění jako protipohyb návratu. A2 [online]. 2007, (47) [cit. 2017-03-12]. ISSN 1803-6635. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2007/47/vyhosteni-jako-protipohyb-navratu>

139 Tamtéž

140 Tamtéž

141 Tamtéž

nemístné rozhalení děje, k němuž dochází v závěru snímku. Oproti Návratu, který cíl nutnost zachování nevyřčenosti až do konce a nechal většinu podstatných skutečností pohřbenou zároveň s mrtvým otcem, je Vyhoštění opatřeno nadbytečnou retrospektivní pasáží, která převypravuje a explicitně vysvětluje předchozí děj, a především mu dává jednoznačné vyznění.“¹⁴²

5. JELENA

5.1. ZÁKLADNÍ INFORMACE

V pořadí třetí celovečerní film Andreje Zvjaginceva, drama *Jelena*, mělo premiéru v Rusku 24. června 2011.¹⁴³ Natáčení trvalo od 9. dubna do 7. června 2010¹⁴⁴ a probíhalo jak v centru Moskvy, tak v jejích okrajových částech.¹⁴⁵ Snímek je barevný, poměr stran je 2.35 : 1. Šíře filmového pásu je 35 mm, délka 3 057 m.¹⁴⁶

5.2. DĚJ

Film vypráví příběh o starším páru – **Jeleně (Елена)** a **Vladimírovi (Владимир)**, kteří již mají dospělé děti ze svých předchozích manželství, kvůli kterým vznikají mezi Vladimírem a Jelenou neustálé konflikty. Jelena pochází z průměrné rodiny a snaží se svého syna **Sergeje (Сергея)** a jeho rodinu finančně podporovat, především ale Vladimírovými prostředky. S tím ale Vladimír vůbec nesouhlasí. Vladimír je hospitalizován v nemocnici, Jelena ho často navštěvuje a donutí také jeho dceru **Káťu (Екатерина)**, aby svého otce navštívila. Z rozhovoru mezi otcem a dcerou vychází najevo přístup Kateřiny k penězům - nikdy nepracovala, je rozmazlená a peněz si neváží a tvrdí, že celá společnost je jimi zkažená. Poté Vladimír dostává infarkt a po návratu z nemocnice své ženě oznámí, že chce sepsat závěť a že se rozhodl, že veškerý jeho majetek zdědí Káťa a Jelena bude místo toho měsíčně dostávat určitou částku peněz. V ten okamžik se Jelenino chování naprosto změní, přestává jí zdravotní stav svého partnera zajímat. Nelíbí se jí rozhodnutí jejího muže, protože nezdědí Vladimírův majetek, o který měla velký zájem. Mezi léky mu tedy přimíchá Viagru, Vladimír umírá a Jelena jeho závěť spálí. Nakonec tedy Kateřina a Jelena budou dědit podle zákona rovným dílem. Lékař při ohledání těla ale nenajde žádné známky podání nadměrného množství léků a Jelena tak zůstává pro společnost nevinnou.¹⁴⁷

V závěru se v domě Vladimíra schází celá Jelenina rodina a oslavují právě zděděný

143 Elena (2011). *IMDb.com* [online]. c1990-2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: http://www.imdb.com/title/tt1925421/?ref=fn_al_tt_1

144 Елена. Андрей Звягинцев [online]. c2000-2017 [cit. 2017-02-14]. Dostupné z: <http://az-film.com/ru/Movies/6.html>

145 Места съёмок фильма "Елена" (2011) [online]. [cit. 2017-02-14]. Dostupné z: <http://artmoviebase.com/a20>

146 Elena (2011). *IMDb.com* [online]. Cit. dílo

147 КЛЮЕВА, Людмила. Вирус нерозличения. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 204. ISBN 978-5-4448-0396-7

majetek.

Příběh je situován především do interiéru. Hlavními centry děje jsou zde dva byty – byt Vladimíra a byt Jelenina syna Sergeje. Významnou roli zde hraje prostředí kuchyně. Právě v této místnosti dochází k nejzásadnějším rozhodnutím a důležitým rozhovorům mezi Jelenou a Vladimírem. Exteriér se ve snímku objevuje pouze ve scénách, v kterých Jelena cestuje mezi dvě zmíněnými byty. Tyto scény jsou zasazeny do prostředí současné Moskvy, jsou viditelné kontrasty mezi jednotlivými částmi města a zobrazen je typický ruský dopravní prostředek – maršrutka, kterou Jelena cestuje.

5.3. HLAVNÍ POSTAVY

Protagonisty snímku jsou **Jelena** a rodina jejího syna **Sergeje**, dále pak **Vladimír** a jeho dcera **Kateřina**.

Vladimír je postarší muž žijící se svou partnerkou v luxusně vybaveném domě v centru Moskvy. Se svou dcerou má vřelý vztah, naopak syna své partnerky jako člena své rodiny nepřijal. Nelíbí se mu finanční podpora, kterou synovi jeho partnerka poskytuje především prostřednictvím Vladimírových prostředků.

„Скажи, почему я должен содержать семью твоего сына? С какой стати платное образование чужого для меня человека должно ложиться на мой плечи? Я живу с тобой, не с твоими родственниками.“¹⁴⁸

Jeho partnerka Jelena zpočátku působí jako poměrně milá a obětavá dáma, pečující o svého přítele a starající se o správný chod společné domácnosti. Na druhou stranu jí lze označit za sobeckého člověka, kterého zajímá spíše Vladimírovo bohatství než Vladimír samotný. Její silná touha po bohatství jí nakonec dovede až k vraždě.

Vladimírova dcera Kateřina, materiálně a finančně dobře zajištěná díky svému otci, se zdá být mladou ironickou ženou bez úplné schopnosti empatie. Na pohřbu se pak ale ukazuje, že právě ona, snad jako v sále jediná, upřímně trpí. Lze tedy tvrdit, že její ironické a bezcitné chování je pouhou maskou, pod níž se ukrývá velmi citlivá žena.¹⁴⁹ Má bystrý postřeh, jako první a jediná poukazuje na to, že Jelenino vlídné chování k jejímu otci není zcela upřímné a roli starostlivé přítelkyně pouze předstírá.

„Послушайте, Елена Анатольевна, вы играете роль заботливой жены, у вас

¹⁴⁸ КЛЮЕВА, Людмила. Вирус нерозличения. In *Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 200. ISBN 978-5-4448-0396-7

¹⁴⁹ КЛЮЕВА, Людмила. Вирус нерозличения. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 205. ISBN 978-5-4448-0396-7

это очень хорошо получается.“¹⁵⁰

Jelenin syn Sergej a jeho rodina, skládající se ze ženy Taťána (Татьяна) a syna Alexandra (Александр), žije na okraji Moskvy. Rodina je chudá, oba partneři jsou nezaměstatní a jejich jediným příjmem jsou peníze, které jim Jelena pravidelně přináší. Zdá se, že tito lidé nemají žádný smysl života, jsou nezodpovědní a líní. Jejich byt je plný nepořádku, zápachu z cigaretového kouře, trápí je finanční problémy. Nic z toho ale příliš neřeší a jen čekají, až jim Jelena opět donese Vladimírovy peníze, které část jejich problémů aspoň na několik dní vyřeší.

Zde je uvedeno herecké obsazení.¹⁵¹

Jméno herce	Role ve filmu
Naděžda Markina (Надежда Маркина)	Jelena
Andrej Smirnov (Андрей Смирнов)	Vladimír
Jelena Ljadova (Елена Лядова)	Kateřina
Alexej Rozin (Алексей Розин)	Sergej
Jevgenija Konuškina (Евгения Конушкина)	Taťána
Igor Ogurcov (Игорь Огурцов)	Alexandr

5.4. SYMBOLIKA

V této oblasti se film *Jelena* na první pohled velmi výrazně liší od předchozích snímků Andreje Zvjaginceva. Autor se při tvorbě snímku neinspiroval mýty ani biblickými příběhy či motivy. Na rozdíl od *Návratu* a *Vyhoštění* je zde vše zobrazeno přímo, přesně a bez použití symbolů. Ve snímku nelze najít žádné tajemství, vše je dostatečně a jasně vysvětleno¹⁵², aby snímek působil co nejvíce reálně.

5.5. INTERPRETACE SNÍMKU

Za jeden z cílů filmu je možné považovat přímé poukázání na **sociální rozdíly** ve společnosti. I když striktní rozdělení na několik sociálních vrstev již dnes není užívané

150 Tamtéž

151 Elena (2011). *IMDb.com* [online]. Cit. dílo

152 КЛЮЕВА, Людмила. Вирус нерозличення. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 197-198. ISBN 978-5-4448-0396-7

v takové míře, jako tomu bylo v minulosti, ve filmu je poukázáno na rozdíly mezi chudými a bohatými, které ve společnosti i nadále přetrvávají. Režisér na jedné straně ukazuje život v prestižním centru Moskvy, kde obyvatele tvoří bohatí lidé. Na straně druhé zobrazuje život na okraji města, kde lidé žijí v mnohdy téměř neobyvatelných panelových domech. Životy společensky rozdílně postavených lidí jsou naprosto oddělené a Jelena je jedinou osobností, která poznává jak život bohatých, tak život chudých.

Další režisérovou snahou je zobrazení nutnosti **plnění rolí v rodině**, které se projevuje především osobností Jeleny, jež jako matka jedná přesně tak, jak je od ní očekáváno – snaží se svého syna uchránit před problémy všemi dostupnými způsoby, i když ví, že její přítel s jejím jednáním naprosto nesouhlasí. Autor poukazuje na sílu mateřské lásky, která převyšuje lásku mileneckou.

Film lze také chápat jako záměr poukázat na **negativní vlastnosti lidí**, přesněji na nekonečnou touhu po penězích, která ovládá celou osobnost jedince. Jak ve filmu, tak v reálném životě se objevují situace, kdy jsou jinak bezproblémoví občané schopni dokonce porušovat zákony, pokud tím získají bohatství.

5.6. OCENĚNÍ

Prvního úspěchu se *Jelena* dočkala při televizní premiéře 6. listopadu 2011, kterou sledoval každý 11. obyvatel Moskvy bez přerušení sledování.¹⁵³

Celkově byl snímek oceněn 9 různými cenami a na 11 ocenění byl nominován.¹⁵⁴

V roce **2011** byla představitelka hlavní hrdinky, **Naděžda Markina Надежда Маркина**, nominována *Evropskou kinoakademií* na cenu za nejlepší ženský herecký výkon ve filmu (лучшая женская роль). V témže roce byl snímek oceněn cenou poroty (приз жюри) na *Filmovém festivalu v Cannes*.¹⁵⁵

V **následujícím roce** byla *Jelena* nominována na cenu za nejlepší ruské drama (лучшая российская драма) a na tři ceny *Nika* – za nejlepší film (лучший фильм), nejlepší scénář (лучший сценарий) a nejlepší zvuk (лучший звук). Čtyřmi cenami *Nika* byl film v tomto roce oceněn – za nejlepší ženský herecký výkon, za nejlepší ženský herecký výkon ve vedlejší roli (лучшая женская роль второго плана), cenou pro

153 БОРОДИНА, Арина. "Елена" покорила рейтинг. Коммерсантъ определил телелидера недели с 31 октября по 6 ноября. *Internews Kazakhstan* [online]. Казахстан [cit. 2016-12-26]. Dostupné z: <http://www.internews.kz/newsitem/11-11-2011/16689>

154 Награды / Елена 2011. *КиноПоиск: найди своё кино* [online]. c2003-2016 [cit. 2016-12-26]. Dostupné z: <https://www.kinopoisk.ru/film/501958/awards/>

155 Тамtéž

nejlepšího režiséra (лучший режиссер) a cenou za nejlepší kameru. Dále byl film v roce 2012 nominován na 6 ocenění *Zlatý orel* a další 4 tato ocenění získal – za nejlepší film (лучший фильм), za nejlepší ženský herecký výkon ve vedlejší roli (лучшая женская роль второго плана), za nejlepší kameru a cenu pro nejlepšího režiséra.¹⁵⁶

5.7.RECENZE

Kladně vznik filmu ohodnotil **Andrej Plachov (Андрей Плахов)**, podle kterého kvalitně zpracovaný snímek výborně znázorňuje sociální problémy, dále problémy morální a psychologické.¹⁵⁷

*„Я считаю, что "Елена" – один из важнейших российских фильмов последних лет. Во-первых, это очень хорошо сделанный фильм, во-вторых, это фильм, отражающий многие аспекты современной российской действительности – социальные конфликты в обществе, психологические, моральные конфликты.“*¹⁵⁸

Kladné přijetí snímku dokazuje i fakt, že se *Jelena* objevila na sedmém místě v seznamu nejlepších snímků za rok 2012 kritika **Stephena Holdena**. V roce 2012 byla navíc uvedena na seznamu kritiky nejlépe hodnocených snímků.¹⁵⁹

Českou společností je drama hodnoceno jako nejméně úspěšné z dosavadních Zvjagincevových celovečerních snímků.¹⁶⁰

156 Tamtéž

157 НЕЛЕПО, Борис а Дмитрий ВОЛЧЕК. Октябрьское кинообозрение. *Радио Свобода* [online]. 2011 [cit. 2017-01-26]. Dostupné z: <http://www.svoboda.org/a/24372445.html>

158 Tamtéž

159 *The New York Times* включила «Елену» Андрея Звягинцева в десятку лучших фильмов 2012 [online]. 2012 [cit. 2017-02-02]. Dostupné z: <http://kinote.info/articles/8658-the-new-york-times-vklyuchila-elenu-andreya-zvyagintseva-v-desyatku-luchshikh-filmov-2012>

160 Jelena (2011). Česko-slovenská *filmová databáze* [online]. POMO Media Group, c2001-2016 [cit. 2016-12-23]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/290928-jelena/prehled/>

6. LEVIATAN

6.1. ZÁKLADNÍ INFORMACE

Doposud poslední celovečerní drama režiséra nazvané *Leviatan* bylo natočeno v roce 2014.¹⁶¹ Jeho premiéra v Rusku byla 5. února 2015, v České republice pak 4. července 2015 na *Mezinárodním filmovém festivalu Karlovy Vary* (*Международный кинофестиваль в Карловых Варах*).¹⁶² Režisér uvádí, že název snímku byl inspirován stejnojmennou knihou spisovatele **Thomase Hobbesa**.¹⁶³ Natáčení probíhalo v okolí vesnice Těřiberka na pobřeží Barentsova moře.¹⁶⁴ Snímek je barevný, poměr stran je 2.35 : 1.¹⁶⁵

6.2. DĚJ

V prologu filmu se divák dozvídá o tom, že hlavnímu hrdinovi, Koljovi (Коля), má být na základě rozhodnutí starosty města, Vadima Šelevjata (Вадим Шелевят), zabaven celý jeho pozemek. Kolja začíná hledat pomoc u svého dobrého přítele Dmitrije (Дмитрий), který je uznávaným advokátem. Již v počátku je Dimovi jasné, že obhajoba jeho přítele nebude jednoduchá. Společně oba jedou k soudu, kde vyslechnou rozsudek. Koljovi bude zabavena parcela o velikosti 0,27 hektaru, včetně míst, kde je postavena garáž, autodílna a skleník. Cena parcely je určena na 639 540 rublů a 27 kopjek. Ještě ten den večer přijíždí do Koljova domu opilý starosta, je vulgární a hrubý. Nakonec mu Dima domluví, aby místo opustil, a druhý den sepíše stížnost, protože starosta vstoupil na soukromý pozemek bez svolení majitele. V tu dobu ještě rozsudek totiž nevyšel v platnost. Při snaze stížnost podat jsou neúspěšní, policie ji odmítá přijmout a jednotliví pracovníci tvrdí, že nemají právo takové záležitosti řešit. Kolja si myslí, že stížnost pouze přijmout nechtějí, svoji domněnku vyslovuje nahlas a tak je zatčen. Další den se Dima sám setkává se starostou v jeho kanceláři. Požaduje spravedlnost, a pokud jí starosta nezařídí, slibuje, že se o závažných starostových problémech dozví celá společnost. Nakonec tedy bude

161 Leviatan / Levafan (2014). *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. POMO Media Group s.r.o., c2001-2016 [cit. 2016-11-11]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/354607-leviatan/prehled/>

162 Levafan (2014). *IMDb.com* [online]. c1990-2017 [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: http://www.imdb.com/title/tt2802154/?ref=nm_sr_1

163 BRADSHAW, Peter. Cannes 2014 review: Leviathan - a new Russian masterpiece. *The Guardian* [online]. 2014 [cit. 2017-01-15]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/film/2014/may/22/cannes-2014-leviathan-review-film>

164 Левиафан. Андрей Звягинцев [online]. c2000-2017 [cit. 2017-02-14]. Dostupné z: <http://az-film.com/ru/Movies/10.html>

165 Levafan (2014). *IMDb.com* [online]. Cit. dílo

Kolja z vězení propuštěn. Ihned po opuštění věznice telefonuje své ženě Liliji (Лилия), která ho právě podvedla s Dmitrijem v hotelovém pokoji. Poté se oba manželé se synem Romanem (Ромка), rodinnými přáteli Angelou (Ангела) a Paškou (Павел) a jejich synem Vitjou (Витя), přítelem policistou Stěpanovičem (Степанович) a Dmitrijem vydávají na lov, který má být i oslavou narozenin Stěpanoviče. Po příjezdu na místo ženy připravují jídlo, muži zbraně, popíjí, střílí a děti si společně hrají u vodopádů. Zde Vitja ostatním oznamuje, že neznámý muž v křoví „dusí tetu“, vychází tak najevo Lilijina nevěra. Po sporu mezi Dimou a Koljou odváží Lilija raněného Dmitrije do hotelu. On poté se starostou odjíždí na odlehlé místo, kde je mu vyhrožováno vraždou. Rozhodne se tedy opustit město a vrátit se do Moskvy. Roman je hrubý na Liliju, a ta se proto rozhodne opustit rodinu. Kolja ze ze situace zoufalý, v obchodě potkává kněze, je na něj hrubý, ironický a ptá se, proč mu nyní Bůh nepomůže. Poté je Kolja podezřelý z vraždy své ženy, uvězněn a jeho syn svěřen do péče Angely, což sám Roman vnímá jen jako vychytralé gesto Angely a snahu získat peníze za jeho výchovu. V závěru snímku starosta se svým synem přichází do chrámu, otec synovi ukazuje obraz Ježíše Krista a říká mu, že Bůh je náš pán a vše vidí.

Ve filmu jsou v téměř totožném poměru kombinovány scény z interiéru a exteriéru. K zásadním skutečnostem dochází v obou prostředích.

6.3. HLAVNÍ POSTAVY

Hlavními hrdiny snímku jsou **Kolja**, jeho žena **Lilija**, Koljův syn **Roman**, Koljův přítel a advokát **Dmitrij**, starosta města **Vadim Šelevjat** a **kněz**.

Dále vystupují rodinní přátelé **Angela** a **Paška** s jejich synem **Vitjou** a přítel policista **Stěpanovič**.

Automechanik Kolja žije spokojeně s rodinou v městě na pobřeží. V okamžiku, kdy se dozvídá o zabavení svého majetku státem, cítí se naprosto zoufalý, nevidí žádné řešení problému a stává se z něj člověk s opačnými názory a přístupy než doposud. Dříve byl zručný, vše si dovedl zařídit, opravit, vyřešit, ale nyní má pocit, že sám nezvládne nic. Je zoufalý, cítí, že jeho životní cíle a spokojenost jsou ostatním lhostejné a že je naprosto podřízený vládě, která řídí jeho život a budoucnost. Od starosty města se dokonce dozvídá, že nemá žádná práva. Působí jako „*маленький человек*“.¹⁶⁶ Tento termín se objevuje především v ruské literatuře 19. století a hrdinové, které lze takovým termínem označit,

166 „Левуафан“, снятый в Заполярье, запретить к показу невозможно. Что же это за чудовище? [online]. 2015 [cit. 2017-01-04]. Dostupné z: <http://kolanews.ru/news/tochka-zrenija/1179>

bývají postavy ze střední nebo nižší sociální vrstvy a jejich existence není pro fungování společnosti nijak zásadní. Takový hrdina žije spokojeně svůj život a jeho cílem není poškození nebo ublížení ostatním lidem.¹⁶⁷

Dmitrij přijíždí s dobrým úmyslem: chce příteli pomoci vyřešit obtížnou životní situaci. Místo pomoci ale nakonec Koljovi způsobí další problémy a zklamání, když ho podvede s jeho ženou Lilijí. Poté z města zbaběle odjíždí a vrací se zpět do Moskvy.

Lilije je Koljova žena, která mu pomáhá s výchovou syna z prvního manželství. Syn Roman je na ní drzý, vulgární a neposlouchá její příkazy. Poté, co je Lilije svému muži několikrát nevěrná (nejprve v hotelovém pokoji během Koljova věznění, později na společném lovu před zraky přátel i dětí), není jí její chyba synem odpuštěna. Lilija navíc hodně pije alkohol, její dobro a zábava jsou pro ni přednější než snaha o zachránění Koljova majetku a o dobrý vztah s Koljovým synem.

Další z hlavních postav je často opilý, tlustý a agresivní starosta města Vadim Šelevjat, kterého zajímá jen vlastní spokojenost, a životy obyvatel ve městě jsou mu lhostejné. Obyvatelé jsou pro něj podřízení jedinci, jedinou moc má on. Lidé žijící v jeho městě jsou pro něj „насекомые, тонущие в говне“.¹⁶⁸ Jeho dobrým přítelem je ortodoxní kněz, kterému se svěřuje se svými problémy a pochybnostmi týkajícími se jeho dalšího zvolení ve volbách.

Skutky hlavních hrdinů jsou značně ovlivněny systémem. Autor se ve snímku snaží ukázat, že tito lidé ve skutečnosti nejsou špatnými, jejich chování se špatným stává až pod vlivem státní moci.¹⁶⁹ „Но какова система, таковы и ее собутельники.“¹⁷⁰

167 Образ "маленького человека" в русской литературе 19 века. *Litra.ru* = *Сочинения + Краткие содержания* + *Биографии* [online]. [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <http://www.litra.ru/composition/download/coid/00030401184864226120/>

168 "Левиафан", снятый в Заполярье, запретить к показу невозможно. Что же это за чудовище? [online]. Cit. dílo

169 МАЛЮКОВА, Лариса. «Левиафан»: какова система, таковы и ее собутельники: «Левиафан», четвертый фильм Андрея Звягинцева, самый brutальный портрет современной России со времен «Груза 200». *Новая газета* [online]. 2014, (№ 56) [cit. 2017-01-07]. Dostupné z: <https://www.novayagazeta.ru/articles/2014/05/23/59686-171-leviafan-187-kakova-sistema-takovy-i-ee-sobutylniki>

170 Тамtéž

Herci ztvárňující hlavní role jsou uvedeni v následující tabulce.¹⁷¹

Jméno herce	Role ve filmu
Alexej Serebrjakov (Алексей Серебряков)	Kolja
Jelena Ljadova (Елена Лядова)	Lilija
Sergej Pochodajev (Сергей Походаев)	Roman
Vladimír Vdovičenko (Владимир Вдовиченков)	Dmitrij
Roman Madjanov (Роман Мадьянов)	Vadim Šelevjat
Igor Sergejev (Игорь Сергеев)	kněz
Anna Ukolova (Анна Уколова)	Angela
Aleksej Rozin (Алексей Розин)	Paška
Platon Kamenev (Платон Каменев)	Vitja
Sergej Bačurskij (Сергей Бачурский)	Stěpanovič

6.4.SYMBOLIKA

Nhned v názvu snímku lze najít inspiraci biblickými motivy. „В фильме Звягинцева понятие “Левиафан” является метафорой и олицетворяет собой власть.“¹⁷² V Bibli je leviatan představován jako obrovský, silný a mocný had žijící v moři.¹⁷³ Je zřejmé, že mocným leviatanem je zde vláda, která řídí osudy lidí.¹⁷⁴

Život hlavního hrdiny připomíná příběh biblické postavy Jóba.¹⁷⁵ „Коля – это праведник-страдалец, как древний Иов.“¹⁷⁶ Jób byl spravedlivým člověkem, žil spokojeně se svou rodinu, vychovával své děti a živil se poctivou prací. Bylo mu ale vyčítáno, že o něj Bůh moc pečuje a tak byl donucen plnit velmi náročné zkoušky, aby dokázal, že i přes nepříjemnosti a v obtížných situacích stále zůstane Bohu věrný.¹⁷⁷ Také

171 Levafan (2014): Full Cast & Crew. *IMDb.com* [online]. c1990-2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: http://www.imdb.com/title/tt2802154/fullcredits?ref=tt_cl_sm#cast

172 ЯБЛОНСКАЯ, Марина. Посмотри в глаза чудовищ. *Городские новости* [online]. 2015 [cit. 2017-01-24]. Dostupné z: <http://www.gornovosti.ru/tema/kultur-prospekt/posmotri-v-glaza-chudovishch444445546.htm>

173 Tamtéž

174 СТИШОВА, Елена. Декалог от Андрея Звягинцева. «Левиафан», режиссер Андрей Звягинцев. *ИСКУССТВО КИНО* [online]. 2014 [cit. 2017-01-04]. Dostupné z: <http://kinoart.ru/archive/2014/07/dekalog-ot-andreya-zvyagintseva>

175 СЫЧЕВ, Сергей. Поймать Левиафана. *Православие и мир* [online]. 2014 [cit. 2017-01-11]. Dostupné z: <http://www.pravmir.ru/poymat-leviafana/>

176 Tamtéž

177 Jób 1. *Biblenet.cz | bible online | český ekumenický překlad, bible kralická* [online]. [cit. 2017-01-11]. Dostupné z: <http://www.biblenet.cz/b/Job/1>

Kolja žije zpočátku poklidným a spravedlivým životem, který je ale později narušen nejprve konfliktem se starostou města a později dalšími problémy. Tyto problémy lze přirovnat ke zkouškám, které Jób musel plnit.

Dále se projevuje vliv slov apoštola Pavla, podle kterého neexistuje žádná moc, která by nebyla stvořena Bohem.¹⁷⁸ Právě taková myšlenka je ve filmu prezentována knězem.

6.5. INTERPRETACE SNÍMKU

Film poukazuje život a především problémy v období vlády **Vladimira Putina** (Владимир Владимирович Путин)¹⁷⁹ „*Это мрачная история о том, как повседневная жизнь в России пропитана коррупцией, церковью и водкой.*“¹⁸⁰

Prvním problémem je nespokojený život obyvatel, jejichž osudy řídí stále opilý, agresivní a neupřímný starosta.¹⁸¹ Tím se ve filmu projevuje kritika současného politického systému. Kvůli vládě jsou lidé nešťastní, hlavní hrdina vinou starostova jednání ztrácí nejen svůj majetek, ale také ženu.¹⁸²

„*Но по Звягинцеву, государство — враг у ворот.*“¹⁸³

Jako druhý problém v Rusku je chápán alkoholismus. Nevhodné chování státních úředníků i prostých občanů je navíc ovlivněno a částečně i způsobeno až příliš častým pitím alkoholu.

„*Герои хлещут водку даже не стаканами. Они пьют ее прямо из бутылок. Пьют беспрерывно – на деловых встречах, дружеских застольях, даже во время*

178 СПИРИДОН (БАЛАНДИН), ИГУМЕН. «Или, Или! Лама савахфани» – почему в «Левиафане» нет места Богу? *Православие и мир* [online]. 2015 [cit. 2017-01-24]. Dostupné z: <http://www.pravmir.ru/ili-ili-lama-savahfani-pochemu-v-leviafane-net-mesta-bogu/>

179 "Leviathan": Russia's Book of Job. *The Economist* [online]. 2015 [cit. 2017-01-15]. Dostupné z: <http://www.economist.com/news/books-and-arts/21643040-domestic-response-andrei-zvyagintsevs-award-winning-film-leviathan-says-lot>

180 КАН, Александр. Пресса Британии о "Левиафане": Библия, коррупция и водка. *Бу-бу-су* [online]. 2014 [cit. 2017-01-24]. Dostupné z: http://www.bbc.com/russian/society/2014/11/141112_leviathan_british_press

181 BRADSHAW, Peter. Cannes 2014 review: Leviathan - a new Russian masterpiece. *The Guardian* [online]. 2014 [cit. 2017-01-15]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/film/2014/may/22/cannes-2014-leviathan-review-film>

182 СТИШОВА, Елена. Декалог от Андрея Звягинцева. «Левиафан», режиссер Андрей Звягинцев. *ИСКУССТВО КИНО* [online]. 2014 [cit. 2017-01-04]. Dostupné z: <http://kinoart.ru/archive/2014/07/dekalog-ot-andreya-zvyagintseva>

183 МАЛЮКОВА, Лариса. «Левиафан»: какова система, таковы и ее собутыльники: «Левиафан», четвертый фильм Андрея Звягинцева, самый brutalный портрет современной России со времен «Груза 200». *Новая газета* [online]. 2014, (№ 56) [cit. 2017-01-07]. Dostupné z: <https://www.novayagazeta.ru/articles/2014/05/23/59686-171-leviafan-187-kakova-sistema-takovy-i-ee-sobutylniki>

Třetím problémem je současná církev. Ortodoxní víra je zde zobrazována jako síla, která silně ovládá stát. Průnik církve do politického systému se ve filmu projevuje prostřednictvím ortodoxního kněze, který rozmlouvá se starostou města o jeho dalším zvolení do funkce. Kněz starostovi zdůrazňuje, že veškerá síla a moc pochází od Boha a ty jediné prý mohou ovlivnit další politický vývoj města a jeho úspěšnost ve volbách.¹⁸⁵ Z tohoto důvodu je možné vliv a moc církve na současné Rusko srovnat dokonce s tak vlivným systémem, jakým byla komunistická ideologie v době Sovětského svazu.¹⁸⁶ Stejně jako byla dříve komunistická ideologie považována za součást víry, zde je víra považována za součást politické ideologie.¹⁸⁷

Obecně lze snímek interpretovat jako střet systému a jedince.

6.6. OCENĚNÍ

Snímek *Leviatan* byl doposud oceněn 8 cenami a na 24 ocenění byl nominován.¹⁸⁸

V roce **2014** byl snímek *Evropskou kinoakademií* nominován na čtyři ocenění. V témže roce byl dále nominován na cenu *Zlatá palma* a oceněn cenou za nejlepší scénář na *Filmovém festivalu v Cannes*.¹⁸⁹

V následujícím roce byl *Evropskou kinoakademií* nominován na *Cenu diváckých sympatií* (*Приз зрительских симпатий*). Dále byl snímek v roce **2015** oceněn dvěma cenami *Nika* a na dalších devět byl nominován, obdržel čtyři ocenění *Zlatý orel* a na dalších šest byl nominován. V témže roce byl oceněn cenou *Zlatý glóbus* (*Золотой глобус*) za nejlepší cizojazyčný film (лучший фильм на иностранном языке). Velice významnou nominací pro snímek byla v roce 2015 nominace na *Oskara* (*Оскар*) za nejlepší cizojazyčný film (лучший фильм на иностранном языке).¹⁹⁰

184 КАН, Александр. Пресса Британии о "Левиафане": Библия, коррупция и водка. *Би-би-си* [online]. Cit. dílo

185 "Leviathan": Russia's Book of Job. *The Economist* [online]. 2015 [cit. 2017-01-15]. Dostupné z: <http://www.economist.com/news/books-and-arts/21643040-domestic-response-andrei-zvyagintsevs-award-winning-film-leviathan-says-lot>

186 Tamtéž

187 Tamtéž

188 Награды / Левиафан 2014. *КиноПоиск: найди свое кино* [online]. c2003-2017 [cit. 2017-01-26]. Dostupné z: <https://www.kinopoisk.ru/film/705356/awards/>

189 Tamtéž

190 Tamtéž

Doposud poslední nominací se stala nominace na španělskou cenu *Goya* (Гойя) za nejlepší evropský snímek (лучший европейский фильм) v roce **2016**.¹⁹¹

6.7.RECENZE

Snímek vyvolal až nečekaně rozsáhlou diskuzi. Jen výjimečně se od dob Sovětského svazu v oblasti kinematografie objevila debata takového rozsahu.¹⁹²

Počáteční šok po premiéře filmu byl obrovský, filmoví odborníci od Andreje Zvjaginцева film takového typu neočekávali.¹⁹³ „*Не ждали такого убойного напора, брутальности, «лобовой атаки» на зрителя от всем известного тонкача, эстета Звягинцева.*“¹⁹⁴

Podobně reagovali i žurnalisté newyorského deníku *The New York Times* (Нью-Йорк таймс), kteří uvedli, že „она (картина) чрезвычайно франпирует публику“.¹⁹⁵

Objevily se i názory, že by projekce snímku měla být zakázána. S tímto návrhem na veřejnosti vystoupila **Tatjana Trubilina** (Татьяна Трубилина) působící v čele obce *Teriberka*, ve které probíhalo natáčení filmu.¹⁹⁶ K zákazu projekce filmu ale nakonec nedošlo.¹⁹⁷

Negativní reakce se objevily i na příliš dlouhé trvání snímku.¹⁹⁸ Nespokojenost vyjádřil i ruský ministr kultury **Vladimír Medinskij** (Владимир Мединский), zejména pak v oblasti použití nenormativní a vulgární slovní zásoby u hlavních hrdinů.¹⁹⁹ Režisér

191 Tamtéž

192 "Leviathan": Russia's Book of Job. *The Economist* [online]. 2015 [cit. 2017-01-15]. Dostupné z: <http://www.economist.com/news/books-and-arts/21643040-domestic-response-andrei-zvyagintsevs-award-winning-film-leviathan-says-lot>

193 МАЛЮКОВА, Лариса. «Левиафан»: какова система, таковы и ее собутыльники: «Левиафан», четвертый фильм Андрея Звягинцева, самый брутальный портрет современной России со времен «Груза 200». *Новая газета* [online]. Cit. dílo

194 Tamtéž

195 Tamtéž

196 В Териберке выступили против показа «Левиафана» [online]. 2015 [cit. 2017-01-07]. Dostupné z: <https://lenta.ru/news/2015/01/12/teriberka/>

197 Православные активисты требуют запретить "Левиафан" в РФ. *Би-би-си* [online]. 2015 [cit. 2017-01-15]. Dostupné z: http://www.bbc.com/russian/russia/2015/01/150115_leviathan_oscars_medinsky

198 КАН, Александр. Пресса Британии о "Левиафане": Библия, коррупция и водка. *Би-би-си* [online]. Cit. dílo

199 МЕДИНСКИЙ О "ЛЕВИАФАНЕ": ЭТО ПРИЗНАНИЕ РОССИЙСКОГО КИНО [online]. 2015 [cit. 2017-01-24]. Dostupné z: http://www.topnews.ru/news_id_74454.html

ale použití takové slovní zásoby popisuje jako účelné.²⁰⁰

Naopak režisér a herec **Valerij Ggiško (Валерий Ггишко)** vznik tohoto filmu přijímá kladně a kritiky hodnotící film negativně upozorňuje, že děj filmu se odehrává v malém městě a tak znázorňuje jen minimální část života v rozlehlém Rusku. Tvrdí, že život v tak malých městech je naprosto jiný než v metropolích jako je například Moskva a nelze tedy tvrdit, že to, co se ve filmu odehrává, platí pro celé Rusko.²⁰¹

Snímek kladně ohodnotil také kritik **Kirill Razlogov (Кирилл Разлогов)**, podle jehož názoru je film natolik zdařilý, aby dokázal reprezentovat národní kinematografii. Kritik dále vyzdvihl jednoduchost děje.²⁰² „*Это произведение яркое, талантливое, хотя и не бесспорно. У него ряд преимуществ. Оно с понятным сюжетом, с таким настойчивым объяснением, что и почему происходит.*“²⁰³

V české společnosti je snímek hodnocen po *Návratu a Vyhoštění* jako třetí nejlepší Zvjagincevův celovečerní film.²⁰⁴

200 VLASÁK, Zbyněk. *S mocí vždycky prohrajete, říká ruský režisér Andrej Zvjagincev* [online]. [cit. 2017-01-24]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/343439-s-moci-vzdycky-prohrajete-rika-rusky-reziser-andrej-zvjagincev.html>

201 СЕРГЕЕВА, Александра. Валерий Гришко, сыгравший священника в «Левиафане»: «Думающие люди поймут правильно». Комсомольская правда [online]. [cit. 2017-01-07]. Dostupné z: <http://www.kp.ru/daily/26330.5/3213594/>

202 БАРИНОВА, Наталья. Фильм Андрея Звягинцева "Левиафан" выдвинут на "Оскар". ТАСС [online]. [cit. 2017-01-17]. Dostupné z: <http://tass.ru/kultura/1472557>

203 Tamtéž

204 Leviatan / Levafan (2014). *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. POMO Media Group s.r.o., c2001-2016 [cit. 2016-11-11]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/354607-leviatan/prehled/>

7. KOMPARACE SNÍMKŮ NÁVRAT A LEVIATAN

7.1. ŽÁNROVÁ A TEMATICKÁ CHARAKTERISTIKA

Zatímco *Leviatan* je označován jako drama, *Návrat* může být charakterizován i jako thriller, což je jedním z důvodů, proč *Návrat* působí více než *Leviatan* na divákovy emoce.

Oba snímky kritizují a poukazují na společenské problémy a na to, jak tyto problémy působí na jednotlivého člověka a formují jeho život. V obou případech se jedná o boj proti síle, kterou nejsou protagonisté schopni překonat. V *Návratu* je to vzpoura dětí proti jejich osudu, který nemohou samy ovlivnit nebo změnit. Jsou nespokojené s nečekaným příjezdem a podřizování se otci, ale situaci nedokáží změnit. Ve druhém srovnávaném filmu je to boj jedince proti rozhodnutím vlády, která musí člověk přijímat i přes svou nespokojenost a nesouhlas s nimi.

Odlišné jsou konce snímků. Zatímco příběh v *Leviatanu* je kompletně uzavřen, ukončen, divák je seznámen s osudy protagonistů, konec *Návratu* zůstává z části otevřený. To ho opět činí v porovnání s *Leviatanem* záhadnějším.

7.2. VLIV TVORBY ANDREJE TARKOVSKÉHO

U obou srovnávaných snímků se projevuje inspirace a vliv ruského režiséra **Andreje Tarkovského (Андрей Тарковский)**.²⁰⁵ Právě pro podobnost mezi snímky obou tvůrců bývá Zvjagincev přezdíván jako „Nový Tarkovskij“.²⁰⁶ Zvjagincev dokonce v žebříčku svých deseti nejoblíbenějších snímků na první místo řadí Tarkovského snímek *Andrej Rublev (Андрей Рублёв)*.²⁰⁷ Z toho lze soudit, jak významným vzorem se Tarkovský pro Zvjaginceva stal.

V *Návratu* se tento vliv projevuje především v zobrazení přírody. Stejně jako v Tarkovského tvorbě jsou zde zobrazeny husté lesy, okolí kolem vodní nádrže, bažiny, zvuky přírody. Počasí je pochmurné, často deštivé a mlhavé. Takové prvky se v ruské kinematografii naposledy výrazně objevily právě ve filmech Tarkovského, od té doby jim

205 ПЛЯХОВ, Андрей. Звягинцев в трех ликах. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 6-7. ISBN 978-5-4448-0396-7.

BRADSHAW, Peter. Cannes 2014 review: Leviathan - a new Russian masterpiece. *The Guardian* [online]. Cit. dílo

206 Dolotina, Kamila. Prorok, nebo rutinér?: Andrej Zvjagincev a jistota kvality. Cit. dílo

207 Andrey Zvyagintsev. *British Film Institute* [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z: <http://www.bfi.org.uk/films-tv-people/sightandsoundpoll2012/voter/872>

již tak velká pozornost věnována nebyla.²⁰⁸

Určitou podobnost lze sledovat u hlavních postav. Oba autoři se zaměřují na životy dětí v nelehkých životních situacích.²⁰⁹ Další shodou je věk hrdinů. Mladší z bratrů ve Zvjaginцевově *Návratu* je přibližně stejného věku jako protagonista Tarkovského *Ivanova dětství* (*Иваново детство*). Za další inspiraci v tvorbě Tarkovského lze považovat užití shodných jmen hrdinů. Jak v *Návratu*, tak v *Ivanově dětství* je použito jméno Ivan, popř. jeho verze Váňa. Shodný je také osud hrdinů obou snímků, jedná se o děti, jež momentálně čelí extrémním situacím, nebezpečí a tyto okolnosti je nutí rychleji dospět.

Pravděpodobná inspirace filmem *Ivanovo dětství* se u Zvjaginцева projevuje i v úvodních scénách *Návratu*, jež jsou jedinými momenty, ve kterých vystupuje matka. Také Tarkovskij ve zmiňovaném snímku zobrazuje postavu matky pouze v samém úvodu.

Scéna z *Návratu*, během které je z bažiny vytahován automobil, je pak téměř totožná se scénou, která se objevuje i v *Ivanově dětství*. Jediný rozdíl spočívá v tom, že v Tarkovského snímku je vůz vyprošťován dospělými, zatímco u Zvjaginцева práci provádí malí chlapci.

Oba snímky končí smrtí jednoho z hrdinů.

Také v *Leviatanu* se nachází několik motivů, které připomínají tvorbu Tarkovského. Ve dvacáté minutě Tarkovského *Ivanova dětství* je zobrazena scéna, ve které si dva vojáci a nezletilý chlapec připíjejí alkoholem. Tuto scénu lze interpretovat jako snahu poukázat na alkoholismus a nezodpovědnost při pití alkoholu. Taková snaha je v několika momentech zřejmá i v *Leviatanu*.

Finální okamžiky *Leviatanu* pak svou tragičností připomínají závěr Tarkovského filmu *Oběť* (*Жертвоприношение*).²¹⁰

Oba autoři k zachycení dramatické atmosféry využívají specifickou práci kamery, pro kterou jsou typické velmi pomalé záběry, značné množství z nich je až statické. V jejich filmech nejsou použity akční scény, děj plyne pomalu. Velký důraz je kladen na emocionální prožitek u diváka, díky kterému je vyvolána dramatická atmosféra.

208 ПЛЯХОВ, Андрей. Звягинцев в трех ликах. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 6-7. ISBN 978-5-4448-0396-7.

209 Tamtéž

210 BRADSHAW, Peter. Cannes 2014 review: Leviathan - a new Russian masterpiece. *The Guardian* [online]. Cit. dílo

8. SPOLEČNÉ ZNAKY ZVJAGINCEVOVÝCH CELOVEČERNÍCH SNÍMKŮ

8.1. ŽÁNROVÁ A TEMATICKÁ CHARAKTERISTIKA

Zvjagincevovy snímky jsou označovány většinou jako **dramata**.²¹¹ Filmy takového žánru zobrazují závažné životní situace lidí odehrávající se v reálném prostředí. Typickými tématy jsou aktuální problémy, korupce, alkoholismus, násilí vůči ženám a dětem a další.²¹² I destinacemi pro Zvjagincevovy snímky se stala reálně působící místa a jedním z cílů jeho tvorby je poukázání na současné problémy a nedostatky ve společnosti.

Snímek *Návrat* se této definici částečně vymyká a může být označen i jako **thriller**.²¹³

*„Lze ho označit za intenzivnější, temnější variantu dramatu, často se pojí s žánrem krimi nebo s akčním filmem. Hlavním cílem thrilleru je vyvolat u diváka pocit napětí či strachu. Zápletka většinou pojednává o negativních či přímo patologických společenských jevech.“*²¹⁴

Silnější napětí a strach jsou v tomto snímku vyvolány také tím, že „divák nezná důsledky událostí“. ²¹⁵ V jediném *Návratu* není zřejmé, co přesně následuje po konci syžetu. Konec tohoto snímku zůstává otevřený, konce ostatních filmů jsou uzavřeny, ukončeny, divák je seznámen s následnými osudy protagonistů. Otevřený konec činí *Návrat* v porovnání s ostatními snímky znatelně napínavějším, záhadnějším. Ve srovnání s ostatními snímky protagonisté, ale i divák, častěji trpějí pocitem strachu a výraznější je také motiv záhadnosti a tajemství – divák se nikdy nedozvídá, co bylo v truhle.

Znakem thrilleru je boj protagonistů proti záporným postavám.²¹⁶ Ten lze

211 Vyhoštění / Izgnanije (2007). *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. Cit. dílo

Návrat / Vozvraščeniye (2003). *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. Cit. dílo

Leviatan / Leviafan (2014). *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. Cit. dílo

Jelena (2011). *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. POMO Media Group, c2001-2016 [cit. 2016-12-23]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/290928-jelena/prehled/>

212 *DRAMA FILMS* [online]. [cit. 2017-02-02]. Dostupné z: <http://www.filmsite.org/dramafilms.html>

213 *Návrat* / Vozvraščeniye (2003). *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. Cit. dílo

214 *Filmové žánry – definice, typy, příklady* [online]. 2007 [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2007/filmove-zanry---definice-typy-prikklady/>

215 KOKEŠ, Radomír D. *Rozbor filmu*. Brno: Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, 2015, s. 168. ISBN 978-80-210-7756-0.

216 Thriller. *Superia.cz* [online]. c2010-2013 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://cojeto.superia.cz/kultura/thriller.php>

v *Návratu* pozorovat v chování synů, kteří se bouří proti otci, kterého chápou jako jejich protivníka. Hrdiny snímku jsou mužské postavy, což je považováno za další prvek typický pro hrdiny tohoto žánru.²¹⁷

Pro thriller je typická snaha hrdinů uniknout z obtížné situace nebo prostředí, což je ale nemožné.²¹⁸ Tento prvek se projevuje v *Návratu* tím, že synové nemohou utéct od otce v sobě výletu, i když je pro ně doba strávená s otcem nepříjemná.

Všechny filmy zobrazují **mezilidské vztahy a aktuální společenské problémy**.

Ve snímku *Návrat* autor poukazuje na to, jak důležitá je pro výchovu dětí kompletní rodina, protože otec a matka naučí děti rozdílné věci.

Ve *Vyhoštění* je zobrazeno problematické partnerské soužití, žena žije pod psychickým nátlakem vyvolaným svým mužem, je schopná udělat cokoliv pro to, aby její muž byl spokojený, i když sama trpí.

Protagonistka filmu *Jelena* na první pohled působí jako milá paní, která se stará o svého muže a jeho dobro. Ve skutečnosti jí jde o své dobro a jeho peníze. Je zde poukázáno na nekonečnou touhu lidí po penězích a schopnost zabíjet pro peníze.

V *Leviatanu* navíc kromě rodinných problémů (např. partnerská nevěra, špatný vztah mezi nevlastní matkou a synem), autor poukázal na problémy celé společnosti (politika, náboženství, alkoholismus), které negativně ovlivňují životy všech lidí.

Dalším z charakteristických rysů filmů je **nízký počet hlavních hrdinů**, a to z toho důvodu, že protagonisty většiny snímků bývají pouze členové jedné rodiny, popř. jejich přátelé. Tímto se ale vymyká *Leviatan*, ve kterém vystupuje podstatně větší počet protagonistů než v ostatních snímcích. „*„Левиафан” - необычный фильм для Андрея Звягинцева, многоядный и сложнопостановочный.*“²¹⁹

Typické je také vzájemný **příbuzenský vztah**. Takové postavy jsou zvoleny proto, že snímky zachycují především problémy v rodině. Zde se opět odlišuje snímek *Leviatan*, kde kromě rodinných příslušníků vystupuje několik dalších postav (úředníci, policisté, starosta), které nejsou členy rodiny ani rodinnými přáteli, a to především proto, že autor zde nepoukazuje pouze na rodinné problémy, ale na problémy týkající se celého národa.

Dalším společným prvkem protagonistů je **nedostatek informací** o jejich

217 Tamtéž

218 *THRILLER - SUSPENSE FILMS* [online]. [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <http://www.filmsite.org/thrillerfilms.html>

219 БАРИНОВА, Наталья. Фильм Андрея Звягинцева "Левиафан" выдвинут на "Оскар". *TACC* [online]. Cit. dílo

minulosti, náboženství a národnosti.

Pro Zvjagincevovu tvorbu je charakteristické vyvolání **pocitů napětí a záhadnosti**. Ty jsou způsobeny právě poskytnutím nedostatečných informací o protagonistech a místě děje. V *Návratu* se tento prvek projevuje téměř nulovými informacemi o otcově minulém životě a o místech, kterými chlapci s otcem cestují. Také cíl jejich cesty zůstává neznámým a ani obsah truhly není během celého filmu prozrazen. Podobně působí také film *Vyhoštění*, kde se, stejně jako v *Návratu*, divák nedozvídá žádné informace o místě, kde se příběh odehrává. U postav jsou známá pouze jejich jména a příbuzenské vztahy. Protagonisté snímku jsou sice věřící, ale v celém filmu nejsou zobrazeny žádné prvky, díky kterým by bylo možné určit, k jaké církvi se hlásí. U obou zmíněných filmů pouze díky ruskému jazyku, kterým se protagonisté mezi sebou dorozumívají, lze poznat, že se jedná o rusy. Takové prvky jsou použity proto, aby se snímky staly univerzálními příběhy, které poukazují na problémy, které mohou postihnout kohokoliv a kdekoliv.

V této oblasti se odlišují snímky *Jelena* a *Leviatan*, jelikož je v nich poskytnuto významně větší množství informací. Ve filmu *Jelena* je možné určit místo děje. Díky záběrům na Moskvu a zobrazením typického ruského dopravního prostředku – maršrutky je zřejmé, že se jedná o současnou Moskvu. Nejsilněji se i zde odlišuje Zvjaginevův poslední snímek. Jelikož jedním z cílů snímku *Leviatan* je zobrazení problémů v současném Rusku, režisér používá několik prvků, díky kterým je každý divák schopen určit, o jaký stát a dobu se jedná. Takovým prvkem může být fakt, že je přímo řečeno, že Dmitrij přijíždí z Moskvy. Dále je to zobrazení fotografie Vladimíra Putina na zdech kanceláří a čtení rozhodnutí soudu v počátku filmu, během kterého je určena hodnota majetku v ruské měně – v rublech.

Dále tyto pocity vyvolává nedostatečné vysvětlení určitého zásadního jevu nebo části příběhu. V *Návratu* se tento prvek objevuje v souvislosti s truhlou, kterou otec vykopává ze země. Divák nezná její obsah ani důvod, proč ji otec z půdy vyndal.

Obdobnou funkci plní také použití náboženských a mytologických motivů a metafor, které nepřímo poukazují na problémy. Jejich prostřednictvím se interpretace snímků stává velmi flexibilní a je silně ovlivněna divákovou myslí.²²⁰ Režisér

220 РУЗАЕВ, Денис. АНДРЕЙ ЗВЯГИНЦЕВ: «Я НЕ МЕЧТАЛ БЫТЬ РЕЖИССЕРОМ». *Новое литературное обозрение* [online]. Cit. dílo

„позиционирует себя как художник с религиозной доминантой.“²²¹ K mytologii se obrací především z toho důvodu, aby se z jeho děl nestaly publicistické útvary a aby jeho tvorba zůstala i nadále uměleckou.²²² Většina symbolů ve filmech, i dle názoru Andreje Zvjaginceva, vzniká jen díky divákovi. Režisér v rozhovorech uvádí, že každý člověk se zaměřuje na odlišné prvky a jeden film tak může mít několik naprosto odlišných interpretací.²²³ Vliv na zobrazení náboženských motivů ve filmu měl na Zvjaginceva divadelní režisér **Vladimír Ageev (Владимир Викторович Агеев)**, se kterým Zvjagincev také často konzultoval problematiku mýtu.²²⁴

Vlivu náboženství si lze všimnout především ve snímcích *Návrat*, *Vyhoštění*, *Leviatan*. Naopak snímek *Jelena* se v tomto směru od ostatních filmů značně odlišuje, protože se zde neobjevují žádné z uvedených symbolů.²²⁵ „Никакой тайны, никакого двойного дна. Все предельно обнажено, явлено, раскрыто.“²²⁶ Nulovým použitím této tematiky dochází k tomu, že snímek působí na diváka naprosto reálně, ne záhadně a tajemně jako ostatní filmy.

8.2. PRÁCE KAMERY

Pro vznik všech snímků byl vybrán **tentýž kameraman - Michail Kričman**.²²⁷ Právě práce kameramana je jedním z rysů charakteristických pro Zvjagincevovy snímky. Pro jeho tvorbu je zásadní převažující statická kamera, pomalá jízda, dlouhé záběry a zachycení detailů, což ještě více umocňuje již tak napjatou atmosféru příběhů.

Kromě toho kameraman kombinuje několik klasických druhů záběrů. Dle velikosti záběru jsou rozlišovány velké celky (např. zobrazení celé postavy z velké vzdálenosti), celky (např. zobrazení celé postavy z menší vzdálenosti než u velkého celku), polocelky

221 ПЛАХОВ, Андрей. Избыточные истины: "Изгнание" Андрея Звягинцева вышло на экраны. *Коммерсантъ*. 2007, (№183), 8.

222 МАЛЮКОВА, Лариса. «Левиафан»: какова система, таковы и ее собутыльники: «Левиафан», четвертый фильм Андрея Звягинцева, самый brutальный портрет современной России со времен «Груза 200». *Новая газета* [online]. Cit. dílo

223 РУЗАЕВ, Денис. АНДРЕЙ ЗВЯГИНЦЕВ: «Я НЕ МЕЧТАЛ БЫТЬ РЕЖИССЕРОМ». *Новое литературное обозрение* [online]. Cit. dílo

224 tamtéž

225 КЛЮЕВА, Людмила. Вирус нерозличения. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 197-198. ISBN 978-5-4448-0396-7

226 Tamtéž

227 Michail Kričman. *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. POMO Media Group s.r.o, c2001-2017 [cit. 2017-02-05]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/tvurce/100679-michail-kricman/>

(např. zobrazení jen poloviny postavy), detaily (např. zobrazení postavy od hrudi k hlavě), velké detaily (např. zaměření se na jednu část těla) a tzv. americký plán (zobrazení postavy pouze od hlavy ke kolenům).²²⁸

Celkem lze označit například záběry z filmů *Návrat* a *Jelena*, ve kterých jsou v obou případech zobrazeni hrdinové u jídelního stolu v kuchyni či jídelně. (viz Příloha 3, obr. 15 a 21) Jako velký detail lze označit záběry v *Jeleně*, *Vyhoštění*, *Leviatanu*, ve kterých jsou zobrazeny hlavní postavy pouze od hrudníku k hlavě. (viz. Příloha 3, obr. 23, 25, 28, 32, 38) Jako příklad tzv. amerického plánu lze uvést další záběr z *Jeleny*, ve kterém je Sergejova postava zachycena pouze po kolena. (viz Příloha 3, obr. 22)

Při zkoumání typů záběrů dle úhlu snímání lze v Zvjagincevových filmech sledovat například snímání z ptačí perspektivy (snímání z velké výšky, například z letadla)²²⁹ v krátkometrážních snímcích (viz Příloha 3, obr. 8), nadhledem (snímání z menší výšky)²³⁰ je pak snímána jedna ze závěrečných scén *Návratu* a scéna filmu *Busido*. (viz Příloha 3, obr. 7 a 19)

228 Jak napsat scénář: TECHNICKÝ: 4. Druhy záběrů. *SCÉNÁŘ.cz - Vše o scénářích a scenáristice* [online]. [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: <http://www.scenar.filmovani.cz/jaknapsat/technicky-scenar-4.html>

229 Tamtéž

230 Tamtéž

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce *Život a tvorba ruského režiséra Andreje Zvjaginceva* bylo zpracovat biografii autora a v následujících kapitolách analyzovat, interpretovat a porovnat jeho snímky a najít charakteristické rysy tvorby.

V kapitole věnované režisérově životu byly uvedeny jeho nejdůležitější životní události a zmíněna jeho profesní kariéra. Zajímavé je, že kromě režiséřské činnosti Zvjagincev několik let působil také jako herec a také to, že nikdy nebyl vzděláván na filmové škole a i přesto se jeho filmy staly díly, která jsou povětšinou velmi kladně hodnocena nejen filmovými odborníky, ale i celou společností a oceňována velkým množstvím filmových cen. Celkem režisér doposud natočil 5 krátkometrážních snímků a 4 celovečerní. Jediným výrazněji negativně hodnoceným filmem je *Leviatan* - pravděpodobně proto, že tento snímek jako jediný lze chápat jako přímou kritiku politiků a úředníků v Rusku. Při vzniku svých filmů režisér často spolupracuje s kameramanem Michaiilem Kričmanem a producentem Dmitrijem Lesnevskim.

Na základě podrobných analýz všech celovečerních snímků byly určeny rysy společné všem filmům. Jedním z nejvýraznějších rysů je sugestivní atmosféra, pomocí které je u diváka vyvolán nejčastěji pocit napětí. Tento pocit je kromě zmíněné atmosféry vyvoláván i několika dalšími prvky – líčení osudů hlavních hrdinů v těžkých životních situacích a práce kamery, pro kterou jsou typické dlouhé záběry a pomalé pohyby. Emocionální působení snímků dotváří také volba prostředí, zejména krajiny v části Ruska s jezery a hustými lesy. Pro analyzované snímky je dále charakteristické zobrazení a kritika mezilidských vztahů a aktuálních společenských problémů, jako jsou například touha po bohatství, nedůvěra mezi partnery, výchova dětí v nekompletní rodině nebo například život prostých lidí ve zkorumpovaném státě. Neméně významnou roli ve Zvjagincevových filmech hrají nejen náboženské symboly a metafora, které autor využívá téměř ve všech svých snímcích i přesto, že on i jeho rodina jsou ateisté. Zvjagincevovy snímky nepoukazují pouze na současnost a její problémy, ale tvoří nadčasová podobenství o osudu člověka jako takového.

Při komparaci *Návratu* a *Leviatanu* byla zjištěna a následně sledována značná podobnost mezi tvorbou Zvjaginceva a Andreje Tarkovského, jehož filmy Zvjaginceva ovlivnily a inspirovaly zejména v tematické oblasti, při volbě hlavních hrdinů, ale také

celkovou poetikou.

RESUMÉ

Abstract

The bachelor thesis was logically divided into eight chapters.

The first one deals with a biography of Andrey Zvyagintsev, especially with his childhood, family, education and career.

A list of movies by Andrey Zvyagintsev is provided in the second chapter. His movies are further divided into short and feature ones.

Feature movies are analysed and interpreted in the following four chapters. These chapters include detailed descriptions of genres, protagonists, symbols, awards and criticism of given films.

Two chosen movies are compared in the seventh chapter. Based on previous analysis, these movies were influenced and inspired by a famous Russian director Andrey Tarkovsky so typical features of the films by both directors are found.

The last chapter summarizes some features typical of movies by Zvyagintsev. A part of the chapter describes an extraordinary work of the cameraman.

The appendix of the thesis consists of three parts. The first one includes a translation of a screenplay with a short commentary. The second and the third ones provide a collection of photos of Andrey Zvyagintsev and many pictures of the most interesting moments of the movies.

Резюме

Бакалаврская работа *"Жизнь и творчество российского режиссера Андрея Звягинцева"* посвящена анализу творчества и биографии выдающегося современного русского режиссера Андрея Звягинцева.

Данная работа состоит из восьми глав. В первой главе описана биография автора, прежде всего его детство, семья и образование. В следующих пяти главах дается обзор фильмов режиссера. Его снимки подразделены на короткометражные и полнометражные. В следующих главах пересказано содержание каждого из полнометражных фильмов, приводится анализ действия и характера героев. Изложения стремятся к интерпретации общего смысла фильмов. Проведен

сравнительный анализ снимков Возвращение и Левиафан. Их поэтика сравнивается с работами Андрея Тарковского. В итоге найдены и выявлены типичные черты творчества Андрея Звягинцева.

Практическая часть работы представляет собой перевод фрагмента киносценария с русского на чешский язык. Приложения включают в себя фотографии режиссёра и кадры из фильмов

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A LITERATURY

FILMY A SERIÁLY

Apocrypha [Апокриф] [krátkometrážní film]. Režie Andrej ZVJAGINCEV. USA, 2009. V digitalizované podobě dostupný prostřednictvím Youtube z: <https://www.youtube.com/watch?v=kprjJJfZdU&t=471s>

Čjornaaja komnata [Чёрная комната] Busido [Бусидо] [epizoda televizního seriálu]. Rusko, 2000. V digitalizované podobě dostupný z: <http://kinomafia.tv/13688-chernaya-komnata-serial-online.html>

Čjornaaja komnata [Чёрная комната] Obscure [epizoda televizního seriálu]. Rusko, 2000. V digitalizované podobě dostupný z: <http://kinomafia.tv/13688-chernaya-komnata-serial-online.html>

Čjornaaja komnata [Чёрная комната] Výběr [Выбор] [epizoda televizního seriálu]. Rusko, 2000. V digitalizované podobě dostupný z: <http://kinomafia.tv/13688-chernaya-komnata-serial-online.html>

Ivanovo dětství [Иваново детство] [film]. Režie: Andrej TARKOVSKIJ. Sovětský svaz, 1962.

Jelena [Елена] [film]. Režie Andrej ZVJAGINCEV. Rusko, 2011.

Leviatan [Левиафан] [film]. Režie Andrej ZVJAGINCEV. Rusko, 2014. V digitalizované podobě dostupný prostřednictvím Youtube z: <https://www.youtube.com/watch?v=hcsuRveg38&list=PLnCFtI5PF2UcKOTG50r0vkT7dw1isaWCp>

Návrat [Возвращение] [film]. Režie Andrej ZVJAGINCEV. Rusko, 2003. V digitalizované podobě dostupný prostřednictvím Youtube z: https://www.youtube.com/watch?v=GzY_aWRX27I

Tajemství [Тайна] [krátkometrážní film]. Režie Andrej ZVJAGINCEV. Rusko, 2011. V digitalizované podobě dostupný prostřednictvím Youtube z: <https://www.youtube.com/watch?v=gt9SjcMWHOo>

Vyhoštění [Изгнание] [film]. Režie Andrej ZVJAGINCEV. Rusko, 2007.

Kněžní zdroje

KOKEŠ, Radomír D. *Rozbor filmu*. Brno: Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, 2015. ISBN 978-80-210-7756-0.

MONACO, James. *Jak číst film: svět filmů, médií a multimédií : umění, technologie, jazyk, dějiny, teorie*. Praha: Albatros, 2004. ISBN 80-00-01410-6.

Rusko-český, česko-ruský velký slovník. Brno: Lingea, 2009. ISBN 978-80-87062-65-4.

ŽVÁČEK, Dušan. *Kapitoly z teorie překlada I: (odborný překlad)*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1995. ISBN 80-7067-489-x.

ŽVÁČEK, Dušan. *Úvod do teorie překlada (pro rusisty): pro studující rusistiky překladatelsko-tlumočnického zaměření, studující rusistiky bakalářského studia*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1994. ISBN 80-7067-353-7.

ВАСИЛЬЕВ, Евгений. Препарат профессора Гиббевна. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 93. ISBN 978-5-4448-0396-7.

Вступление. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, s. 4.

КЛЮЕВА, Людмила. Вирус неразличения. In: *Дыхание камня*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 197-207. ISBN 978-5-4448-0396-7.

Мастер-класс Андрея Звягинцева: Фрагмент №2. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 32-33. ISBN 978-5-4448-0396-7.

НАВЕСКИН, Роман. Симметрия обскура. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 15. ISBN 978-5-4448-0396-7.

Мастер Класс Андрея Звягинцева: Фрагмент №1. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 10. ISBN 978-5-4448-0396-7.

ПЛАХОВ, Андрей. Звягинцев в трех ликах. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 6. ISBN 978-5-4448-0396-7.

Фильмография. In: *Дыхание камня: Мир фильмов Андрея Звягинцева*. Москва: Новое литературное обозрение, 2015, s. 242-246. ISBN 978-5-4448-0083-6.

Internetové zdroje

41th Gijón Film Festival (2003). FilmAffinity [online]. [cit. 2016-11-11]. Dostupné z: http://www.filmaffinity.com/en/awards.php?award_id=gijon&year=2003

ABEEL, Erica. Return of the Prodigal Father; Andrey Zvyagintsev Talks About “The Return”. *IndieWire*[online]. [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <http://www.indiewire.com/2004/02/return-of-the-prodigal-father-andrey-zvyagintsev-talks-about-the-return-79164/>

Andrej Zvjagincev. Česko-slovenská filmová databáze [online]. c2001-2016 [cit. 2016-11-11]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/tvurce/12784-andrej-zvjagincev/>

Andrey Zvyagintsev. *British Film Institute* [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z: <http://www.bfi.org.uk/films-tv-people//sightandsoundpoll2012/voter/872>

Apocrypha. *Andrey Zvyagintsev* [online]. c2000-2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <http://az-film.com/en/Movies/2.html>

Apocrypha. In: *Youtube* [online]. 22.10.2012 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=TmYTYZcuo-s>

Apocrypha (2009). *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. POMO Media Group s.r.o., c2001-2016 [cit. 2016-11-11]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/290927-apocrypha/komentare/>

BRADSHAW, Peter. Cannes 2014 review: Leviathan - a new Russian masterpiece. *The Guardian* [online]. 2014 [cit. 2017-01-15]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/film/2014/may/22/cannes-2014-leviathan-review-film>

Čjornaja komnata (TV seriál) (2000). *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. POMO Media Group s.r.o., c2001-2016 [cit. 2016-10-29]. Dostupné z:

<http://www.csfd.cz/film/224043-cjornaja-komnata/komentare/>

DOLOTINA, Kamila. Prorok, nebo rutinér?: Andrej Zvjagincev a jistota kvality. A2, 2011, 7(23), s. 10. ISSN 1801-4542. Dostupné také z: <http://www.advojka.cz/archiv/2011/23/prorok-nebo-rutiner>

DRAMA FILMS [online]. [cit. 2017-02-02]. Dostupné z: <http://www.filmsite.org/dramafilms.html>

DWYER, MICHAEL. THE BANISHMENT/IZGNANIE. *The Irish Times* [online]. 2008 [cit. 2016-10-29]. Dostupné z: <http://www.irishtimes.com/culture/the-banishment-izgnanie-1.936653>

Elena (2011). *IMDb.com* [online]. c1990-2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: http://www.imdb.com/title/tt1925421/?ref_=fn_al_tt_1

FĂTU-TUTOVEANU, Andrada. "The Return of the Sacred": Implicit Religion and Initiation Symbolism in Zvyagintsev's *Vozraschenie* (2003). *Journal for the Study of Religion and Ideologies* [online]. 2015, 14(42), 198-230 [cit. 2016-10-14]. ISSN 1583-0039. Dostupné z: <http://jsri.ro/ojs/index.php/jsri/article/view/787/673>

Filmové žánry – definice, typy, příklady [online]. 2007 [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2007/filmove-zanry---definice-typy-priklady/>

GIBBONS, Fiachra. Tragic twist denies young star triumph in Venice. *The Guardian* [online]. 2003 [cit. 2016-10-29]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2003/sep/05/filmfestivals.film>

GRITTEN, David. Siberian filmmaker Andrei Zvyagintsev's arresting debut 'The Return' was the surprise hit at last year's Venice film festival. He talks to David Gritten. *The Daily Telegraph* [online]. London, 2004, 2011-09-13 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/culture/film/3618753/The-director-who-came-in-from-the-cold.html>

HENDRICH, Vladimír. Ruský snímek Návrat, který zahájil Projekt 100, sází na magii. *Hospodářské noviny* [online]. 2004, 48(15) [cit. 2017-04-16]. ISSN 0862-9587. Dostupné z: <http://archiv.ihned.cz/c1-13881350-rusky-snimek-navrat-ktery-zahajil-projekt-100-sazi-na-magii>

Izgnanie (2007). *IMDb.com* [online]. c1990-2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: http://www.imdb.com/title/tt0488905/?ref_=nv_sr_4

Jak napsat scénář: TECHNICKÝ: 4. Druhy záběrů. *SCÉNÁŘ.cz - Vše o scénářích a scenáristice* [online]. [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: <http://www.scenar.filmovani.cz/jaknapsat/technicky-scenar-4.html>

Jelena (2011). *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. POMO Media Group, c2001-2016 [cit. 2016-12-23]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/290928-jelena/prehled/>

Josif Alexandrovič Brodskij: překladatel, básník. *Osobnosti.cz* [online]. c1996-2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/josif-alexandrovic-brodskij>

Jób 1. *Biblenet.cz | bible online | český ekumenický překlad, bible kralická* [online]. [cit. 2017-01-11]. Dostupné z: <http://www.biblenet.cz/b/Job/1>

Leviafan (2014): Full Cast & Crew. *IMDb.com* [online]. c1990-2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: http://www.imdb.com/title/tt2802154/fullcredits?ref_=tt_cl_sm#cast

Leviafan (2014). *IMDb.com* [online]. c1990-2017 [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: http://www.imdb.com/title/tt2802154/?ref_=nv_sr_1

Leviatan / Levafan (2014). *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. POMO Media Group s.r.o., c2001-2016 [cit. 2016-11-11]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/354607-leviatan/prehled/>

"Leviathan": Russia's Book of Job. *The Economist* [online]. 2015 [cit. 2017-01-15]. Dostupné z: <http://www.economist.com/news/books-and-arts/21643040-domestic-response-andrei-zvyagintsevs-award-winning-film-leviathan-says-lot>

Ljubljana International Film Festival (2003). *IMDb - Movies, TV and Celebrities* [online]. c1990-2016 [cit. 2016-11-11]. Dostupné z: <http://www.imdb.com/event/ev0000398/2003>

Michail Kričman. *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. POMO Media Group s.r.o., c2001-2017 [cit. 2017-02-05]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/tvurce/100679-michail-kricman/>

Návrat / Vozvraščenije (2003). *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. POMO Media Group, c2001-2017 [cit. 2017-01-26]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/155545->

ODAHA, Tomáš. *Andrej Zvjagincev: Návrat* [online]. 2008 [cit. 2017-02-22]. Dostupné z: <https://www.odaha.com/tomas-odaha/recenze/film/andrej-zvjagincev-navrat>

Obscure. *Andrej Zvyagintsev* [online]. c2000-2017 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://az-film.com/en/Movies/9.html>

PART 1: OPTICAL PROCESS – SPHERICAL VS. ANAMORPHIC. A CINEMATOGRAPHER'S JOURNAL [online]. 2016 [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <https://acinematographersjournal.wordpress.com/2016/03/25/part-1-optical-process-spherical-vs-anamorphic/>

PROCHÁZKA, Michal. *Zvjagincev byl hostem Letní filmové školy* [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/37019-zvjagincev-byl-hostem-letni-filmove-skoly.html>

Tajna (2011). *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. POMO Media Group s.r.o., c2001-2016 [cit. 2016-11-11]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/373645-tajna/prehled/>

TESAŘ, Antonín. Vyhoštění jako protipohyb návratu. A2 [online]. 2007, (47) [cit. 2017-03-12]. ISSN 1803-6635. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2007/47/vyhosteni-jako-protipohyb-navratu>

The New York Times включила «Елену» Андрея Звягинцева в десятку лучших фильмов 2012 [online]. 2012 [cit. 2017-02-02]. Dostupné z: <http://kinote.info/articles/8658-the-new-york-times-vklyuchila-elenu-andreya-zvyagintseva-v-desyatku-luchshikh-filmov-2012>

Thriller. *Superia.cz* [online]. c2010-2013 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://cojeto.superia.cz/kultura/thriller.php>

THRILLER - SUSPENSE FILMS [online]. [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <http://www.filmsite.org/thrillerfilms.html>

VLASÁK, Zbyněk. *S mocí vždycky prohrajete, říká ruský režisér Andrej Zvjagincev* [online]. [cit. 2017-01-24]. Dostupné z:

<https://www.novinky.cz/kultura/salon/343439-s-moci-vzdycky-prohrajete-rika-rusky-reziser-andrej-zvjagincev.html>

Vozvrashchenie (2003). *IMDb.com* [online]. c1990-2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <http://www.imdb.com/title/tt0376968/>

Vozraschenie (2003) - Trivia - IMDb. *IMDb - Movies, TV and Celebrities* [online]. c1990-2016 [cit. 2016-10-22]. Dostupné z: http://www.imdb.com/title/tt0376968/trivia?ref_=tt_trv_trv

Vyhoštění / Izgnanije (2007). *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. POMO Media Group s.r.o., c2001-2016 [cit. 2016-10-29]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/223346-vyhosteni/prehled/>

WALKER, Shaun. And the winner of the Golden Globe is ... 'a filthy libel against the Russian state': International acclaim for Leviathan, but Kremlin's culture minister is scathing. *The Guardian* [online]. Jan 17, . 2015, s. 20. ProQuest Central. ISSN 02613077.

Андрей Звягинцев, биография, новости, фото - узнай все!. *Узнай Всё* [online]. [cit. 2017-02-22]. Dostupné z: <http://www.uznayvse.ru/znamenitosti/biografiya-andrey-zvyagincev.html>

Андрей Звягинцев: режиссер. *7 Дней* [online]. c2008-2017 [cit. 2017-02-11]. Dostupné z: <http://7days.ru/stars/bio/andrey-zvyagintsev.htm#bio>

Андрей Звягинцев: (биография, фото, видео). *24СМИ - медийный новостной сайт* [online]. c2010-2017 [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: <https://24smi.org/celebrity/164-andrej-zvyagincev.html>

АНДРЕЙ ЗВЯГИНЦЕВ: Фильмография. *Кино-театр.Ру* [online]. c2006-2016 [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: <http://kino-teatr.ru/kino/director/ros/5265/works/>

Апокриф: Апросуфа. *КиноПоиск* [online]. c2003-2017 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.kinopoisk.ru/film/575242/>

БАРИНОВА, Наталья. Фильм Андрея Звягинцева "Левиафан" выдвинут на "Оскар". *ТАСС* [online]. [cit. 2017-01-17]. Dostupné z: <http://tass.ru/kultura/1472557>

БОРОДИНА, Арина. "Елена" покорила рейтинг. Коммерсантъ определил телелидера недели с 31 октября по 6 ноября. *Internews Kazakhstan* [online]. Казахстан [cit. 2016-12-26]. Dostupné z: <http://www.internews.kz/newsitem/11-11-2011/16689>

Бусидо. *Андрей Звягинцев* [online]. c2000-2017 [cit. 2017-02-16]. Dostupné z: <http://az-film.com/ru/Movies/8.html>

БЫКОВ, Дмитрий. Learn, we are fun!*: «Левиафан» режиссера Андрея Звягинцева получил премию «Золотой глобус» как лучший иностранный фильм года. *Новая газета* [online]. 2015, (№ 2) [cit. 2017-01-18]. Dostupné z: <https://www.novayagazeta.ru/articles/2015/01/13/62603-learn-we-are-fun>

ВЛАДИМИР ЛЕВЕРТОВ. *Kino-teatr.ru* [online]. c2006-2016 [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: <http://www.kino-teatr.ru/teatr/activist/m/301975/bio/>

Возвращение. *Андрей Звягинцев* [online]. c2000-2017 [cit. 2017-02-14]. Dostupné z: <http://az-film.com/ru/Movies/4.html>

Возвращение. *Дневник кино* [online]. c2003-2007 [cit. 2016-10-29]. Dostupné z: <http://www.dnevkino.ru/allfims/vozvraschenie.html>

ВОЗВРАЩЕНИЕ (2003). *Кино-театр.ру* [online]. [cit. 2016-11-11]. Dostupné z: <http://www.kino-teatr.ru/kino/movie/ros/1021/annot/>

В Териберке выступили против показа «Левиафана» [online]. 2015 [cit. 2017-01-07]. Dostupné z: <https://lenta.ru/news/2015/01/12/teriberka/>

ГУЦ, Борис. Нью-Йорк, в котором меня нет.. *Борис Гуц: записки кинорежиссера* [online]. 2009 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <http://boris-gouts.livejournal.com/176362.html>

ДОЛИН, Антон. Три кита. «Левиафан», режиссер Андрей Звягинцев. *"ИСКУССТВО КИНО"* [online]. 2014, (№7) [cit. 2017-01-17]. Dostupné z: <http://kinoart.ru/archive/2014/07/tri-kita-leviafan-rezhisser-andrej-zvyagintsev>

Елена. *Андрей Звягинцев* [online]. c2000-2017 [cit. 2017-02-14]. Dostupné z: <http://az-film.com/ru/Movies/4.html>

film.com/ru/Movies/6.html

Изгнание. *КиноПоиск: найди своё кино* [online]. c2003-2016 [cit. 2016-11-19].
Dostupné z: <https://www.kinopoisk.ru/film/225011>

КАМАНЕЦ, Элла. Новый фильм Звягинцева «Нелюбовь» выйдет на экраны в 2017 году. *Актуальные новости: периодическое издание о событиях в мире* [online]. 2016 [cit. 2017-02-04]. Dostupné z: http://actualnews.org/shou_biznes/kino/120028-novyj-film-zvyaginceva-nelyubov-vyydet-na-ekrany-v-2017-godu.html

КАН, Александр. Пресса Британии о "Левиафане": Библия, коррупция и водка. *Би-би-си* [online]. 2014 [cit. 2017-01-24]. Dostupné z: http://www.bbc.com/russian/society/2014/11/141112_leviathan_british_press

КИЧИН, Валерий. Возвращение в Венецию: Российскому фильму публика аплодировала стоя. *РОССИЙСКАЯ ГАЗЕТА* [online]. (3285) [cit. 2016-10-29].
Dostupné z: <https://rg.ru/2003/08/05/auto-962.html>

КЛЮЕВА, Людмила. *Наблюдая наблюдающего* [online]. [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <http://az-film.com/ru/Publications/101-Nabljudaja-nabljudajushhego.html>

ЛАЗАРЕВ, Сергей Николаевич. *Апокриф / Ароскрыфа (Андрей Звягинцев) [2009, Короткометражка, Драма] [видео]: Вырезанный сегмент из альманаха "Нью-Йорк, я люблю тебя" (New York, I Love You), 2008.* [online]. 2011 [cit. 2017-02-13].
Dostupné z: http://lazarev.org/ru/interesting/full_news/apokrif_apocrypha_andrej_zvyagincev_2009_korotkometrazhka_drama_video/

Левиафан. *Андрей Звягинцев* [online]. c2000-2017 [cit. 2017-02-14]. Dostupné z: <http://az-film.com/ru/Movies/10.html>

"Левиафан", снятый в Заполярье, запретить к показу невозможно. Что же это за чудовище? [online]. 2015 [cit. 2017-01-04]. Dostupné z: <http://kolanews.ru/news/tochka-zrenija/1179>

МАЛЮКОВА, Лариса. «Левиафан»: какова система, таковы и ее собутельники:

«Левиафан», четвертый фильм Андрея Звягинцева, самый brutalный портрет современной России со времен «Груза 200». *Новая газета* [online]. 2014, (№ 56) [cit. 2017-01-07]. Dostupné z: <https://www.novayagazeta.ru/articles/2014/05/23/59686-171-leviafan-187-kakova-sistema-takovy-i-ee-sobutylniki>

МАНЦОВ, Игорь. Внутренний космос. *ВЗГЛЯД: Деловая газета* [online]. 2007 [cit. 2016-11-15]. Dostupné z: <http://vz.ru/columns/2007/10/28/120731.html>

МЕДИНСКИЙ О "ЛЕВИАФАНЕ": ЭТО ПРИЗНАНИЕ РОССИЙСКОГО КИНО [online]. 2015 [cit. 2017-01-24]. Dostupné z: http://www.topnews.ru/news_id_74454.html

Места съемок фильма "Елена" (2011) [online]. [cit. 2017-02-14]. Dostupné z: <http://artmoviebase.com/a20>

МУРГА, Наталья. Любимые женщины режиссера Звягинцева. *Комсомольская правда* [online]. 2015 [cit. 2017-02-21]. Dostupné z: <http://www.kp.ru/daily/26338.3/3219928/>

Награды / Елена 2011. *КиноПоиск: найди своё кино* [online]. c2003-2016 [cit. 2016-12-26]. Dostupné z: <https://www.kinopoisk.ru/film/501958/awards/>

Награды / Левиафан 2014. *КиноПоиск: найди свое кино* [online]. c2003-2017 [cit. 2017-01-26]. Dostupné z: <https://www.kinopoisk.ru/film/705356/awards/>

Награды / Возвращение 2003. *КиноПоиск: найди своё кино* [online]. c2003-2017 [cit. 2017-01-26]. Dostupné z: <https://www.kinopoisk.ru/film/47040/awards/>

НЕЛЕПО, Борис а Дмитрий ВОЛЧЕК. Октябрьское кинообозрение. *Радио Свобода* [online]. 2011 [cit. 2017-01-26]. Dostupné z: <http://www.svoboda.org/a/24372445.html>

Образ "маленького человека" в русской литературе 19 века. *Litra.ru = Сочинения + Краткие содержания + Биографии* [online]. [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <http://www.litra.ru/composition/download/coid/00030401184864226120/>

О ПРОЕКТЕ [online]. [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: <http://rec.ac/about/>

ПЛАХОВ, Андрей. Избыточные истины: "Изгнание" Андрея Звягинцева вышло на экраны. *Коммерсантъ* [online]. 2007, (№183), 8 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://www.kommersant.ru/doc/811947>

Православные активисты требуют запретить "Левиафан" в РФ. *Би-би-си* [online]. 2015 [cit. 2017-01-15]. Dostupné z: http://www.bbc.com/russian/russia/2015/01/150115_leviathan_oscars_medinsky

Пятиминутный эксперимент: Андрей Звягинцев рассказал о своем участии в кинопроекте "Эксперимент FIVE" [online]. 2011 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <https://lenta.ru/articles/2011/03/22/five1/>

РУЗАЕВ, Денис. АНДРЕЙ ЗВЯГИНЦЕВ: «Я НЕ МЕЧТАЛ БЫТЬ РЕЖИССЕРОМ». *Новое литературное обозрение* [online]. Москва [cit. 2016-10-22]. Dostupné z: <http://www.nlobooks.ru/node/5561>

Сеансу отвечают: Изгнание. *Журнал «Сеанс»* [online]. 2008, (№ 33/34) [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://seance.ru/n/33-34/films33-34/izgnanie-3/izgnanie-mnenia/>

СЕРГЕЕВА, Александра. Валерий Гришко, сыгравший священника в «Левиафане»: «Думающие люди поймут правильно». *Комсомольская правда* [online]. [cit. 2017-01-07]. Dostupné z: <http://www.kp.ru/daily/26330.5/3213594/>

СИРОТИН, Александр. Кинорежиссер Андрей Звягинцев – об американской премьере своего фильма "Елена". *Радио Свобода* [online]. [cit. 2016-12-26]. Dostupné z: <http://www.svoboda.org/a/24587603.html>

СПИРИДОН (БАЛАНДИН), ИГУМЕН. «Или, Или! Лама савахфани» – почему в «Левиафане» нет места Богу? *Православие и мир* [online]. 2015 [cit. 2017-01-24]. Dostupné z: <http://www.pravmir.ru/ili-ili-lama-savahfani-pochemu-v-leviafane-net-mesta-bogu/>

СТИШОВА, Елена. Декалог от Андрея Звягинцева. «Левиафан», режиссер Андрей Звягинцев. *"ИСКУССТВО КИНО"* [online]. 2014 [cit. 2017-01-04]. Dostupné z: <http://kinoart.ru/archive/2014/07/dekalog-ot-andreya-zvyagintseva>

СЫЧЕВ, Сергей. Поймать Левиафана. *Православие и мир* [online]. 2014 [cit. 2017-01-11]. Dostupné z: <http://www.pravmir.ru/poymat-leviafana/>

ТАРАСОВ, Аркадий. ХРИСТИАНСКИЕ МОТИВЫ В ФИЛЬМЕ КИНОРЕЖИССЕРА АНДРЕЯ ЗВЯГИНЦЕВА «ИЗГНАНИЕ». *Православие.ru* [online]. 2002 [cit. 2016-11-05]. Dostupné z: <http://www.pravoslavie.ru/1371.html>

Тайна. Андрей Звягинцев [online]. c2000-2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <http://az-film.com/ru/Movies/5.html>

ТЫ. Сценарий фильма «Возвращение». КИНОДРАМАТУРГ: инструмент сценариста [online]. [cit. 2016-10-09]. Dostupné z: <http://kinodramaturg.ru/ty-vozvrashenie-scenariy/2/>

ХРЕНОВ, Николай Андреевич /. «НОВАЯ ВОЛНА» В РОССИЙСКОМ КИНЕМАТОГРАФЕ: ФИЛЬМЫ А. ЗВЯГИНЦЕВА. *Международный журнал исследований культуры* [online]. 2011, 2(3), 67-74 [cit. 2017-04-16].

Черная комната сериал смотреть онлайн. *Kinomafia.tv* [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://kinomafia.tv/13688-chernaya-komnata-serial-online.html>

Черная комната (сериал). *КиноПоиск* [online]. c2003-2017 [cit. 2017-02-17]. Dostupné z: <https://www.kinopoisk.ru/film/94476/>

Чёрная комната (киноальманах). *РуДата: энциклопедия кино* [online]. [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: [http://www.rudata.ru/wiki/Чёрная_комната_\(киноальманах\)](http://www.rudata.ru/wiki/Чёрная_комната_(киноальманах))

Эксперимент 5ive: Тайна. *КиноПоиск* [online]. c2003-2017 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.kinopoisk.ru/film/574555/>

ЮРИЙ АРАБОВ - БИОГРАФИЯ. *Kino-teatr.ru* [online]. c2006-2016 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://www.kino-teatr.ru/kino/screenwriter/ros/22389/bio/>

ЯБЛОНСКАЯ, Марина. Посмотри в глаза чудовищ. *Городские новости* [online]. 2015 [cit. 2017-01-24]. Dostupné z: <http://www.gornovosti.ru/tema/kultur-prospekt/posmotri-v-glaza-chudovishch444445546.html>

SEZNAM OBRÁZKŮ A PŘÍLOH

PŘÍLOHA 1: PŘEKLAD VYBRANÉ ČÁSTI SCÉNÁŘE	I
PŘÍLOHA 2: ANDREJ ZVJAGINCEV	II
PŘÍLOHA 3: ZÁBĚRY ZE ZVJAGINCEVOVÝCH FILMŮ	V

ПŘÍLOHA 1: PŘEKLAD VYBRANÉ ČÁSTI SCÉNÁŘE

RUSKÝ ORIGINÁL

...Вечер. Отец пробирается по лесу, спотыкаясь о валежник и отводя руками ветви. Начинается дождь. Отец останавливается, прислушивается. Тихо. Только капли дождя выбивают по листьям все более быструю дробь. Внезапно он слышит треск ветки позади себя, оглядывается. Видит Арчила, замершего на месте.

Отец (кричит). Ты почему не остался?!

Арчил. Мне страшно!

Отец, махнув рукой, устремляется дальше.

В багрово-красном свете заката на остров накатываются черные грозовые тучи. Отец, насквозь промокший, пробирается сквозь высокую траву, стряхивая с лица воду и вглядываясь в завесь дождя.

Отец. Давид! Давид!

Бежит дальше, поскользывается, встает, снова бежит.

Вспышка молнии высвечивает хрупкую конструкцию вышки и маленькую фигурку почти на самом верху.

Давид – его колотят судороги – забирается по мокрым перекладинам деревянной лестницы все выше. И вот упирается головой в смотровую площадку. Перехватывается, подтягивается и влезает на площадку... Вспышки молний высвечивают разбушевавшееся далеко внизу озеро. Звучат подряд два раската грома, сквозь них снизу слабо доносится крик Отца:

– Давид!

Давид, трясясь крупной дрожью, подходит к ограждению, набирает в грудь воздух, мгновение медлит, шевеля губами, – то ли молится, то ли что-то неразборчиво бормочет. И, ухватившись за балку, влезает на ограждение.

Отец, задрав голову, всматривается в темноту. В свете молнии он видит фигурку Давида на верхней площадке.

Отец. Давид, стой! Спускайся! Давид!

Видит, как Давид влезает на бордюр. Отец хватается за перекладины лестницы и

быстро взбирается наверх, продолжая кричать.

Отец. Давид, подожди меня!

Давид балансирует с подогнутыми от страха ногами и дрожа. Постепенно выпрямляется, держась за балку. Перестает дрожать, встает во весь рост и кричит в темноту, прорезаемую молниями.

Давид. Я могу!.. Слышишь, гад! Могу!Могу!..

Каждый выкрик Давида сопровождается раскатом грома.

Все ближе возгласы Отца:

– Стой, как стоишь! Я сейчас!

Давид заносит ногу в пустоту, балансирует на одной ноге, отпускает руку.

Из люка на площадке появляется голова Отца.

Отец (негромко). Давид, спокойно, малыш...

Давид оборачивается и внимательно смотрит на Отца. По лицам обоих струится дождь, а может быть, это слезы.

Давид. Если ты влезешь, я прыгну.

Отец. Хорошо, я спускаюсь... А ты за мной, ладно?

Отец начинает слезать обратно. Нога поскальзывается на верхней перекладине, он срывается и повисает, держась руками за край люка. Его ноги болтаются в пустоте.

Отец (с натугой). Сейчас, Давид, малыш! Сейчас...

Доска с треском обламывается, и Отец летит вниз, со страшным стуком ударяясь о бревна конструкции. Глухой удар о землю – и тишина.

Давид (спрыгивает на площадку, кричит). Папа! Папа!

С ужасом вглядывается в темноту внизу.

Гроза уходит в сторону от острова. И все покрывает нереальный молочный приглушенный свет белой ночи.

Давид, скуля, спускается с вышки и видит Арчила, склонившегося над лежащим в неестественной позе телом. Глаза Отца открыты, губа закушена, но все равно видна улыбка.

Давид (шепотом). Арчи...

Арчил (не поворачиваясь). Он умер...

Некоторое время братья стоят и дрожат, молча всматриваясь в лицо Отца. У Давида прорываются рыдания.

Арчил. Надо его отнести...

Давид. Куда?

Арчил. К лодке.

Давид. А как?

Арчил (кричит). Ручками! Ручками! (Нагибается, берет Отца под мышки.) Бери за ноги.

Давид берется за кроссовки, пытается поднять – кроссовки соскальзывают и остаются у него в руках.

Арчил. Бери его под колени.

Давид (держит перед собой кроссовки). А это?..

Арчил. Брось.

Давид берет Отца под колени, тужится и чуть не падает под тяжестью.

Давид. Я не могу.

Арчил. Потащим за руки. Берись.

Братья берут тело за руки, пытаются тащить, но оно цепляется за траву и кустарник и постоянно вырывается у мальчишек из рук.

Арчил (отпустив руку Отца). Так ничего не получится. Тащи топор.

Давид. Зачем?! Не надо!

Арчил. Я тебе сказал, урод, иди за топором.

Давид бежит по кромке берега вдоль воды, спотыкается, падает, встает. Вытирает грязь с лица, перемешанную со слезами... Продирается сквозь кустарник... Опять бежит...²³¹

231 ТЫ. Сценарий фильма «Возвращение». КИНОДРАМАТУРГ: инструмент сценариста [online]. Cit. dílo

ČESKÝ PŘEKLAD

...Je večer. Otec se prodírá lesem, zakopává o klestí a odhrnuje z cesty větve. Začíná pršet. Otec se zastavuje, naslouchá. Ticho. Pouze dešťové kapky bubnují do listů čím dál tím rychleji. Najednou za sebou slyší prasknutí větve, ohlíží se. Vidí Arčila, stojícího strnule na místě.

Otec (křičí): Proč jsi nezůstal na místě?

Arčil: Bojím se!

Otec mávne rukou a pokračuje v cestě.

Na ostrov, ozářený rudým západem slunce, připlouvají černé bouřkové mraky. Otec, na kost promoklý, se prodírá skrz vysokou trávu, setřásá z obličeje vodu a hledí do deště.

Otec: Davide! Davide!

Utíká dále, uklouzne, vstane a znova běží.

Nestabilní konstrukci věže a malou postavičku téměř na jejím vrcholu ozáří blesk.

David se chvěje, leze po mokrých příčkách dřevěného žebříku směrem vzhůru. A už se hlavou opírá o ochoz. Chytne se, přitáhne se rukama a vyleze na něj. Blesky ozařují rozbouřené jezero v dáli. Hned po sobě zaznívají dva údery hromů, přes které je slyšet slabý křik:

- Davide!

David se silně chvěje a přichází k zábradlí, zhluboka se nadechuje, okamžik váhá, lehce pohybuje rty – buď se modlí, nebo si jen něco nesrozumitelného mumlá. Chytá se nosníku a vylézá na zábradlí.

Otec zvedá hlavu a hledí do temnoty. Vidí postavu Davida na vrchním ochozu věže.

Otec: Davide! Stůj! Slez dolů! Davide!

Vidí Davida přistupujícího k okraji ochozu. Chytá se za příčy žebříku, nepřestává křičet a stoupá vzhůru.

Otec: Davide, počkej na mě!

David se chvěje a balancuje s nohama podlomenými strachy. Poté se přidrží nosníku a pomalu se narovnává.

David: Skočím! Slyšíš, ty zmije?! Skočím! Skočím!

Každý Davidův výkřik je doprovázen hřměním.

Křik Otce se přibližuje:

- Zůstaň, kde jsi! Hned jsem tam!

David spouští nohy do prázdna, balancuje na jedné noze, pouští se rukou zábradlí.

Otcova hlava se vynořila z poklopu na věži.

Otec (potichu): Ted', Davide, chlapče! Ted' ...

David se otáčí a pozorně sleduje otce. Oběma po tvářích stékají kapky deště. Nebo možná slzy.

David: Jestli sem vylezeš, skočím!

Otec: Dobře, slezu... A ty půjdeš za mnou, dobře?

Otec začíná lézt dolů. Na vrchním trámu mu podklouzne noha, rukama se zachycuje poklopu a zůstává viset. Nohy se mu houpají v prázdnotě.

Otec: Ted', Davide, chlapče! Ted'...

Deska se s praskotem láme a otec letí dolů. Jeho tělo strašlivými údery tluče do břeven stavby. Hluchý úder o zem – a ticho.

David: (seskakuje na ochoz, křičí): Tati! Tati!

S hrůzou hledí do temnoty pod sebou.

Bouře postupuje směrem od ostrova. Vše pokrývá nepřírozeně mléčné, tlumené noční světlo.

David kňourá, slézá z věže a vidí Arčila, jak se sklání nad tělem otce ležícím v nepřírozené poloze. Otcovy oči jsou otevřené, a i přes zavřená ústa je patrný úsměv.

David (šeptem): Arči...

Arčil (neotáčí se): Je mrtvej...

Bratři chvíli stojí, chvějí se a mlčky hledí otci do tváře. David vzlyká.

Arčil: Musíme ho odnést.

David: Kam?

Arčil: K loďce.

David: A jak?

Arčil (křičí): Rukama! Rukama! (Sklání se a bere otce za podpaží.) Vem ho za nohy.

David uchopí otce za nohy a snaží se ho zvednout – tenisky z nohou sklouznou a zůstanou Davidovi v rukách.

Arčil: Vem ho pod kolenama.

David (drží tenisky): A tohle?

Arčil: Zahod' to.

David chytá otce pod kolena, snaží se, div pod tíhou neupadne.

David: Nemůžu.

Arčil: Potáhnem ho za ruce. Vem ho.

Bratři berou otce za ruce, snaží se ho táhnout, ale tělo se zachycuje o travu a keřky a stále chlapcům vykluzuje z rukou.

Arčil (pouští otcovu ruku): Takle to nepůjde. Přines sekyru.

David: K čemu? Ta není třeba.

Arčil: Řekl jsem ti, ty zmetku, přines sekyru!

David běží podél břehu, zakopává, padá, vstává. Otírá si z obličeje špínu smíchanou se slzami... Prodírá se křovím... Opět běží...

Pro překlad ruského scénáře do češtiny byla zvolena jeho část zachycující otcovu smrt, jelikož se jedná o část, ve které celý příběh silně graduje. Překládán byl původní scénář **Vladimíra Moiseenka** a **Aleksandra Novotockého**. Proto jsou v rozhovorech překládaného scénáře uvedena odlišná jména, než se pak objevují ve filmu.

Ve finální verzi scénáře pak došlo k několika změnám, které se projevují i v této části a také v použitých dialogích, jelikož značná část promluv z původního scénáře byla ve finální verzi pozměněna nebo zcela vypuštěna. K výrazným změnám zde došlo zejména v části před otcovým pádem z věže, poté je změn méně.

Absolutně beze změny zůstaly pouze následující části dialogů:

Ruský originál

Отец. Давид, подожди меня!

Давид. Я могу!.. Слышишь, гад! Могу!Могу!..

Давид (шепотом). Арчи...

Арчил (не поворачиваясь). Он умер...

Арчил. Надо его отнести...

Давид. Куда?

Арчил. К лодке.

Давид. А как?

Арчил (кричит). Ручками!

Ручками! (Нагибается, берет Отца под мышки.) Бери за ноги.

Арчил. Потащим за руки.

Арчил. Я тебе сказал, урод, иди за топором.

Český překlad

Otec: Davide, počkej na mě!

David: Skočím! Slyšíš, ty zmije?! Skočím! Skočím!

David (šeptem): Arči...

Arčil (neotáčí se): Je mrtvej...

Arčil: Musíme ho odnést.

David: Kam?

Arčil: K loďce.

David: A jak?

Arčil (křičí): Rukama! Rukama!

Arčil: Potáhnem ho za ruce.

Arčil: Řekl jsem ti, ty zmetku, přines sekyru!

V ostatních rozhovorech došlo buď k jejich úplnému vypuštění a následné záměně anebo záměně jednotlivých slov synonymy. Dále byla například věta „*Если ты влезешь, я прыгну.*“ nahrazena větou s velice blízkým sémantickým obsahem „*Если ты не уйдёшь, я прыгну!*“.

V českém překladu v této bakalářské práci pak byla použita řada hovorových tvarů (např. mrtvej, potáhnem, vem, takle, nepotřebujem, ...). Tyto tvary byly zvoleny úmyslně proto, že ve filmu byly řečeny dětmi, u kterých není očekáváno striktní používání pouze spisovného jazyka. Ze stejného důvodu byly také zachovány použité vulgarismy (např. zmetku, zmiije), jejich použití a zachování navíc podtrhuje psychicky náročnou situaci bratrů.

PŘÍLOHA 2: ANDREJ ZVJAGINCEV

Obrázek 1 - Andrej Zvjagincev

Zdroj: http://www.azfilm.com/attachments/f/4/f42b2d6457fcd096be04060d8abd7674_m.jpg

Obrázek 2 - Režisér se svou současnou partnerkou

Zdroj: <http://www.spletnik.ru/img/2014/06/olya/20140605-kinot.jpg>

Obrázek 3 - Režisér při přebírání ocenění na filmovém festivalu v Cannes

Zdroj: <https://i.guim.co.uk/img/static/sys-images/Guardian/Pix/pictures/2014/5/30/1401434874627/Leviathan-director-Andrey-009.jpg?w=620&q=55&auto=format&usm=12&fit=max&s=1ab28941f06b9b935ec8abc58c1ca3bd>

Obrázek 4 -Režisér s představitelem Andreje při natáčení

Zdroj: <http://www.az-film.com/ru/Photo/14.html>

Obrázek 5 - Režisér s představitelkou Jeleny při práci

Zdroj: <http://www.az-film.com/ru/Photo/10.html>

PŘÍLOHA 3: ZÁBĚRY ZE ZVJAGINCEVOVÝCH FILMŮ

Obrázek 6 - Snímek Obscure. Mladý pár společně v posteli
<http://kinomafia.tv/13688-chernaya-komnata-serial-online.html>

Obrázek 7 - Film Busido. Muži hrající šachy
Zdroj: <http://kinomafia.tv/13688-chernaya-komnata-serial-online.html>

Obrázek 8 - Úvodní scéna filmu Výběr

Zdroj: <http://kinomafia.tv/13688-chernaya-komnata-serial-online.html>

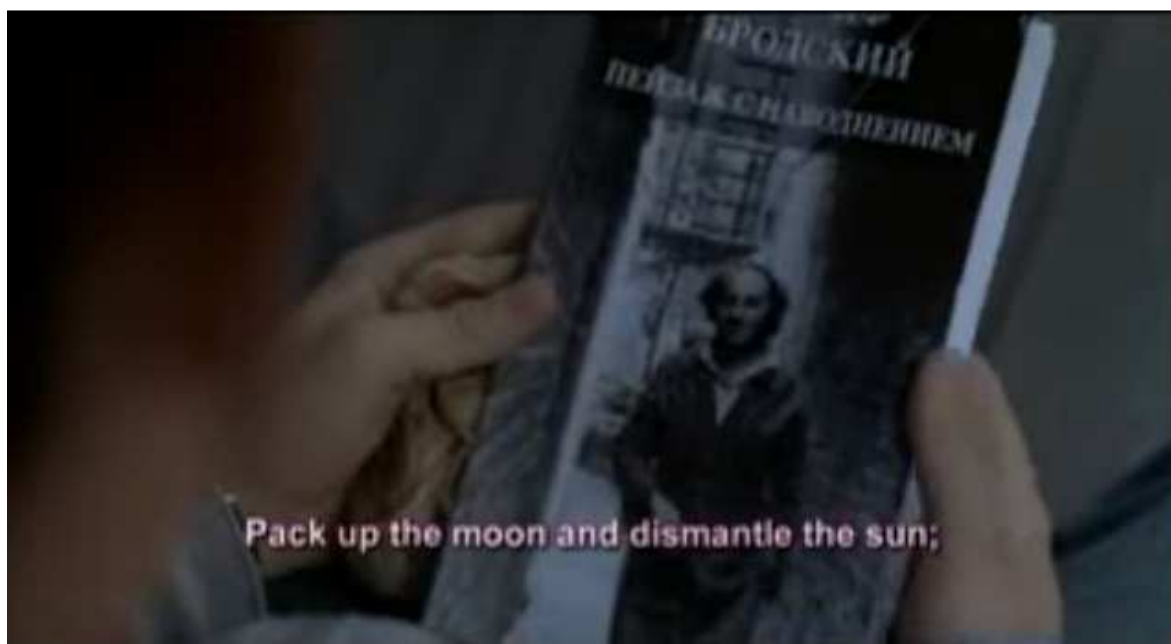
Obrázek 9 - Závěr filmu Vybor. Filip poslouchá vyprávění příběhu

Zdroj: <http://kinomafia.tv/13688-chernaya-komnata-serial-online.html>

Obrázek 10 – Film Apocrypha. Chlapec natáčí kamerou setkání dvojice

Zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=kaprjJJfZdU>

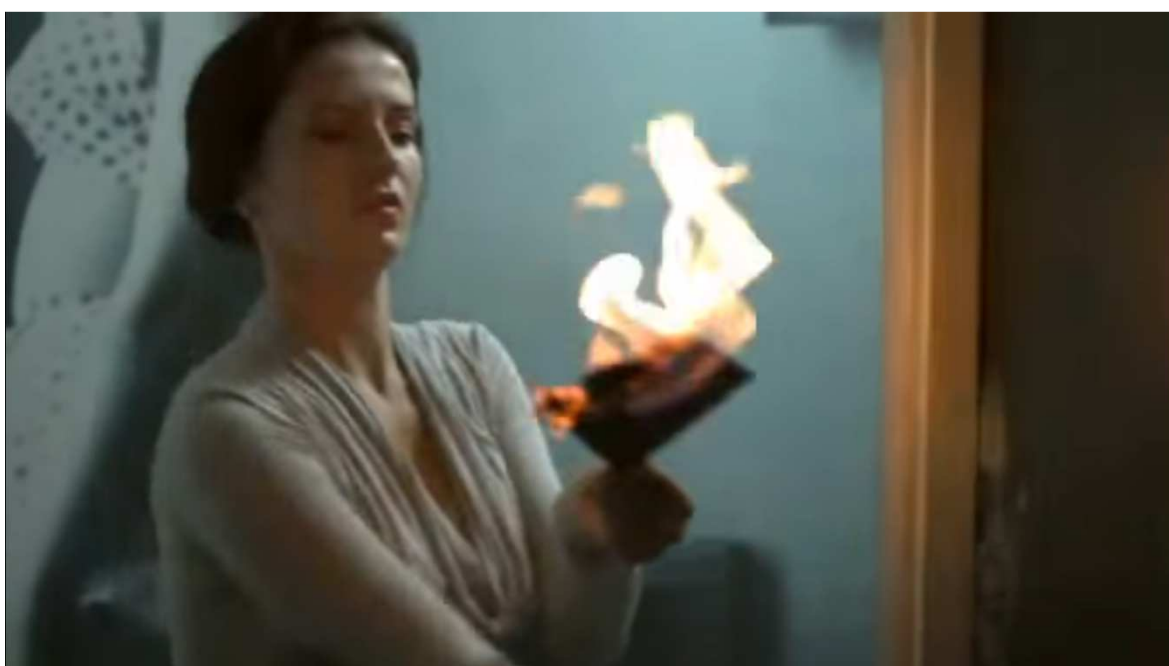
Obrázek 11 - Chlapec nalézá knihu veršů

Zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=kaprjJJfZdU>

Obrázek 12 - Film Tajna. Klientka dostává od detektiva obálku s důkazy

Zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=Atee3CT26Fo>

Obrázek 13 - Klientka spaluje důkazy

Zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=Atee3CT26Fo>

Obrázek 14 -Plakát filmu Návrat

Zdroj: https://www.kinopoisk.ru/images/film_big/47040.jpg

Obrázek 15- Pondělí. První setkání s otcem u večere.

Zdroj: https://www.youtube.com/watch?v=GzY_aWRX27I

Obrázek 16 – Středa. Ivan čekající celý den v dešti na příjezd otce a bratra

Zdroj: https://www.youtube.com/watch?v=GzY_aWRX27I

Obrázek 17 - Pátek. Spor mezi otcem a syny po jejich pozdním návratu z rybaření

Zdroj: https://www.youtube.com/watch?v=GzY_aWRX27I

Obrázek 18 - Věž, pádem z které otec umírá

Zdroj: https://www.youtube.com/watch?v=GzY_aWRX27I

Obrázek 19- Závěr filmu, chlapci odplouvají z ostrova

Zdroj: https://www.youtube.com/watch?v=GzY_aWRX27I

Obrázek 20 - Plakát filmu Jelena

Zdroj: https://www.kinopoisk.ru/images/film_big/501958.jpg

Obrázek 21 - Jelena a Vladimír

Zdroj: <http://www.az-film.com/ru/Photo/11.html>

Obrázek 22 - Sergej ve svém bytě

Zdroj: <http://www.az-film.com/ru/Photo/11.html>

Obrázek 23 - Vladimír po infarktu v nemocnici

Zdroj: <http://www.az-film.com/ru/Photo/11.html>

Obrázek 24 - Kateřina při nucené návštěvě svého otce v nemocnici

Zdroj: <http://www.az-film.com/ru/Photo/11.html>

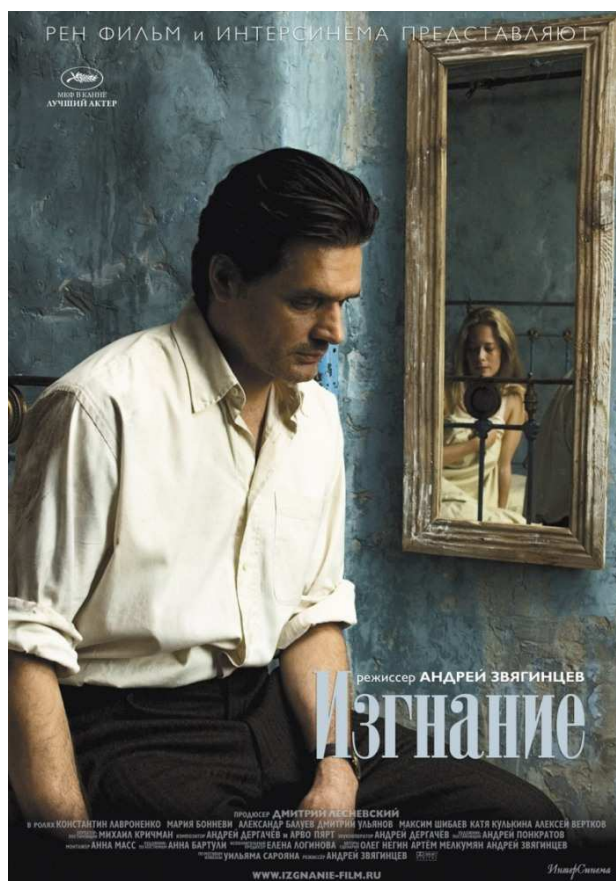
Obrázek 25 - Jelena spalující Vladimírovu zůvěř

Zdroj: <http://www.az-film.com/ru/Photo/11.html>

Obrázek 26 - Jelena a Sergejova rodina po Vladimírově smrti ve zděděném domě

Zdroj: <http://www.az-film.com/ru/Photo/11.html>

Obrázek 27 - Plakát filmu Vyhoštění

Zdroj: https://www.kinopoisk.ru/images/film_big/225011.jpg

Obrázek 28 - Věra manželovi oznamuje, že je těhotná

Zdroj: <https://my-hit.org/film/2689/>

Obrázek 29 - Děti hrající si u rodinných známých v době vykonávání Věřina potratu

Zdroj: <https://my-hit.org/film/2689/>

Obrázek 30 - Lékař Markovi oznamuje, že Věra zemřela

Zdroj: <https://my-hit.org/film/2689/>

Obrázek 31 - Alex u mrtvého těla své ženy

Zdroj: <https://my-hit.org/film/2689/>

Obrázek 32- Alex a Mark na Věřině pohřbu

Zdroj: <https://my-hit.org/film/2689/>

Obrázek 33 - Alex se od Roberta dozvídá pravdu o Věřině těhotenství

Zdroj: <https://my-hit.org/film/2689/>

Obrázek 34 -Plakát filmu Leviatan

Zdroj: https://images-na.ssl-images-amazon.com/images/M/MV5BNDBhNmQ3MDYtZDFkYS00MWIwLTg4OGQtNTYxNGIwNjNhNjBmL2ltYWdlXkEyXkFqcGdeQXVyMjgyNjk3MzE@._V1_.jpg

Obrázek 35 - Soud, během kterého je potvrzeno rozhodnutí o zabavení Koljova majetku

Zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=hcsuRvegf38>

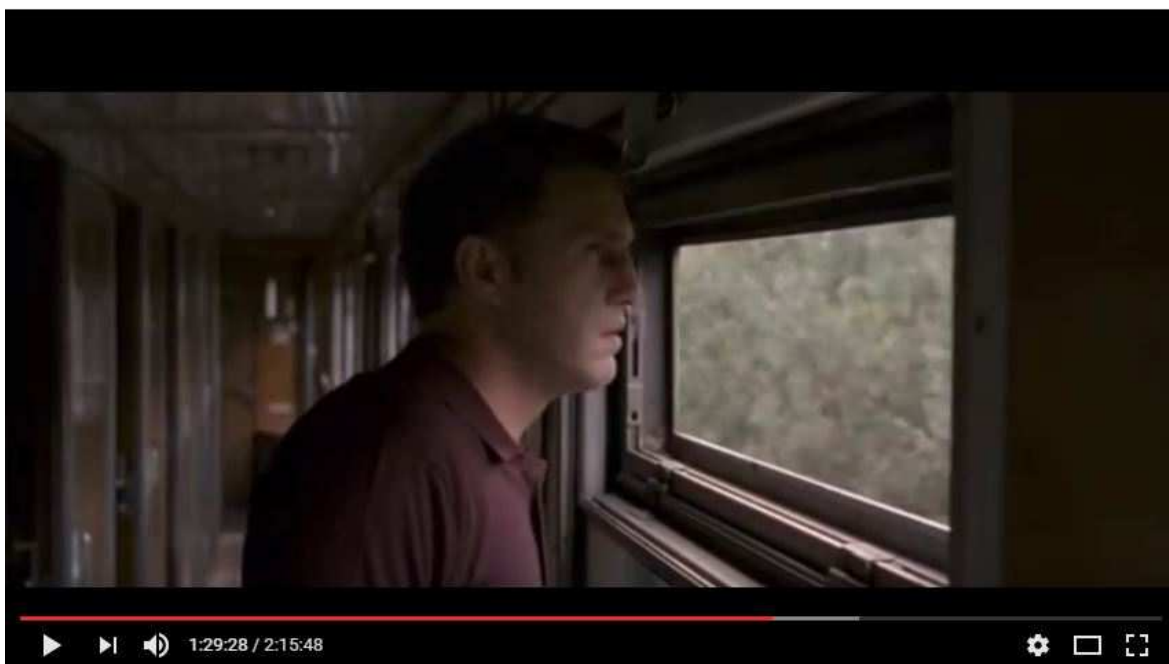
Obrázek 36 - Přátelé na lovu

Zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=hcsuRveg38>

Obrázek 37 - Starosta při rozhovoru a knězem

Zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=hcsuRveg38>

Obrázek 38 - Dmitrij při zpáteční cestě do Moskvy
Zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=hcsuRvegf38>